

Danish University Colleges

Studiegruppetrivsel

en undersøgelse af studiegruppetrivsel på VIA University College

Glavind, Johanne Grøndahl; Hansen, Ditte Graversgaard; Helmig, Dorte; Terp, Martina Blunck; Ellekrog, Anne; van Deurs, Anette Braaby; Lindholm, Jeanette; Rosholm, Kirsten

Publication date:
2022

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Glavind, J. G. (red.), Hansen, D. G. (red.), Helmig, D., Terp, M. B., Ellekrog, A., van Deurs, A. B., Lindholm, J., & Rosholm, K. (2022). *Studiegruppetrivsel: en undersøgelse af studiegruppetrivsel på VIA University College*. VIA University College.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

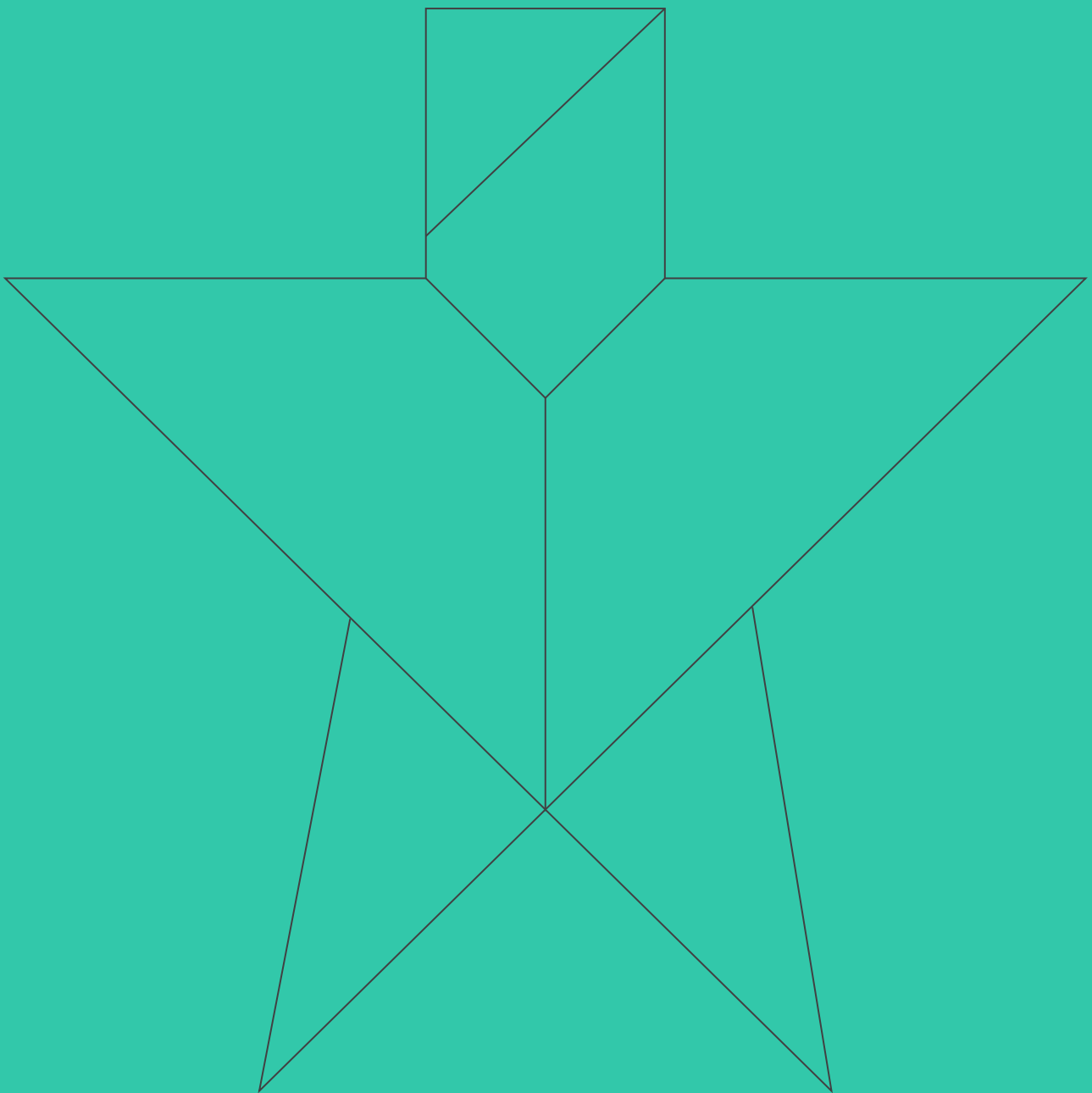
Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Få viden til at vælge
VIA University College

Studiegruppetrivsel

En undersøgelse af studiegruppetrivsel på VIA University College

Få viden til at vælge
VIA University College

Forskningscenter for uddannelseskvalitet, professionspolicy og praksis
VIA University College

Glavind, JG og Hansen, DG (red.):

Studiegruppetrivsel. En undersøgelse af studiegruppetrivsel på VIA University College.

Februar 2022

ISBN: 978-87-994359-4-4

INDHOLD

1	Resume	5
1.1	Undersøgelsens hovedresultater	5

2	Indledning	9
2.1	Undersøgelsesspørgsmål	9
2.2	Baggrund for undersøgelsen	9
2.3	Undersøgelsens metode	10
2.4	Rapportens opbygning	10
2.5	Projektets organisering	10

3	Konceptualisering	12
3.1	Former for studiegruppesamarbejde	12
3.2	Studiegruppetrivsel	13

4	Design og metode	15
4.1	Dataindsamling	15
4.1.1	Interviewform	15
4.1.2	Rekruttering	16
4.2	Databehandling og analyse	16

5	Formål med studiegrupper	18
5.1	Opsamling	19

6	Dannelse af studiegrupper	20
6.1	Uddannelsesstyret dannelse af studiegrupper	20
6.2	Kriteriestyret dannelse af studiegrupper	21
6.3	Fri dannelse af studiegrupper	22
6.4	Opsamling	23

7	Anvendelse af studiegrupper	25
7.1	Studiegruppeaktiviteter i kategori 1	25
7.2	Studiegruppeaktiviteter i kategori 2	26
7.3	Studiegruppeaktiviteter i kategori 3	27
7.4	Studiegruppeaktiviteter i kategori 4	28
7.5	Opsamling	28

8	Forberedende undervisning i studiegrupper	30
8.1	Undervisning i facilitering og konflikthåndtering	30
8.2	Studiegruppekontrakter til forventningsafstemning	31
8.3	Opsamling	32
<hr/>		
9	Studiegruppetrivsel	34
9.1	Positive følelser	34
9.2	Engagement	34
9.3	Relationer	36
9.4	Mening	40
9.5	Arbejdspræstation	41
9.6	Opsamling	42
<hr/>		
10	Konflikthåndtering	44
10.1	Tale om det	44
10.2	Studiegruppekontrakten	45
10.3	Inddragelse af en underviser eller studievejleder	46
10.4	Opsamling	49
<hr/>		
11	Konklusion	50
12	Referencer	52
13	Bilag	54
13.1	Bilag 1. Oversigt over interviewpersoner	54
13.2	Bilag 2. Oversigt over baggrundinterview	55
13.3	Bilag 3. Interviewguide	56
13.4	Bilag 4. Slutkodeliste	58

Studiegruppetrivsel

1 Resume

Denne rapport formidler resultaterne af en undersøgelse af de studerendes perspektiver på, hvad der skaber velfungerende studiegrupper, hvor de studerende trives. Rapporten bygger på en kvalitativ analyse af interviews med 35 studerende fra seks forskellige professionsuddannelser på professionshøjskolen VIA University College. Fokus er på, hvordan de studerende oplever forskellige faser i et studiegruppeløb lige fra den første forberedelse og undervisning i at indgå i en studiegruppe, dannelsen af studiegrupper til selve studiegruppesamarbejdet, hvor både opgaver skal laves, deadlines overholdes og eventuelle uenigheder i gruppen skal håndteres.

1.1 Undersøgelsens hovedresultater

Helt overordnet finder undersøgelsen, at de studerende i høj grad er glade for studiegrupper. De oplever, at studiegrupper kan bidrage til at styrke deres faglige læring og forberede dem til professionen, og størstedelen af de interviewede studerende finder det således meningsfuldt og givende at være i en studiegruppe.

Netop koblingen til professionen spiller en særlig og overraskende rolle i analysen af de studerendes perspektiver på studiegrupper. Det er et gennemgående træk i interviewene med studerende, at de studerende oplever, at studiegrupperne er med til at forberede dem til deres fremtidige professionelle virke. Gennem studiegrupperne lærer de at samarbejde og kommunikere med mange forskellige typer af mennesker – kompetencer som beskrives af både undervisere og studerende som havende afgørende betydning i professionen. Koblingen af studiegrupperne til professionen får således en legitimitetsskabende funktion, idet denne kobling i høj grad er med til at gøre studiegruppearbejdet meningsfuldt for de studerende, også selvom gruppearbejdet kan opleves som svært og frustrerende.

Undersøgelsen viser nemlig også, at studiegruppearbejdet ikke nødvendigvis er nemt, selvom det opleves som meningsfuldt og lærerigt. Undersøgelsen har således særligt fokus på, hvordan de studerende oplever forskellige faser i et studiegruppeløb med henblik på de faktorer, der fører til høj trivsel i grupperne. Nedenfor gengives undersøgelsens fund.

Formål med studiegrupper

Undersøgelsen viser, at de studerende oplever, at der italesættes tre overordnede formål med at benytte studiegrupper på uddannelserne: Et fagligt, et socialt og et professionelt. Her skiller det professionelle formål sig ud som værende et gennemgående og primært formål i interviewene med både undervisere og studerende. Der er et helt tydeligt billede af, at de studerende i fremtiden skal ud på arbejdsmarkedet og arbejde i teams. Både underviserne og de studerende ser det derfor som afgørende at lære at samarbejde. Det faglige og særligt det sociale formål bliver nævnt i væsentlig mindre grad. Det faglige formål omtales som faglig sparring og støtte i studiegrupperne, hvor det sociale formål italesættes som den sociale tryk, studiegrupperne kan give.

Dannelse af studiegrupper

Undersøgelsen af studiegruppedannelse viser, at der arbejdes med gruppedannelse på mange forskellige måder på de seks uddannelser, og at dette ikke kun varierer mellem uddannelserne, men også mellem semestre på den samme uddannelse. Der er en klar tendens til, at de studerende får mere og mere selvbestemmelse i forhold til studiegruppedannelsen, jo længere de er i uddannelsesforløbet. Overordnet tilkendegiver de fleste studerende, at uddannelsen bør danne studiegrupperne på 1. semester, men som led heri bør uddannelsen også give de studerende tid og mulighed for at lære hinanden at kende, før studiegruppearbejdet for alvor går i gang. Derudover er det gennemgående, at de studerende ønsker medbestemmelse efter 1. semester.

Undersøgelsen viser også, at der er et indbygget dilemma forbundet med studiegruppedannelsen. På den ene side ønsker de studerende medindflydelse på gruppedannelsen, så de kan komme i grupper med dem, som de arbejder godt sammen med. På den anden side ønsker de ikke at efterlade nogen medstuderende uden en gruppe. Flere af uddannelserne i undersøgelsen forsøger at håndtere dette dilemma ved at styre dannelsen af studiegrupper det første studieår og derefter gradvis give de studerende mere medindflydelse til helt at sætte gruppedannelsen fri på det sidste semester. De studerende bifalder i høj grad denne form, men samtidigt er det en gennemgående pointe i interviewene, at der, hvor uddannelsen har ansvaret for at danne studiegrupperne, skal uddannelsen også tage ansvaret. De studerende er derfor mere kritiske overfor gruppedannelser, hvor uddannelsen oplister en række kriterier, som de studerende skal danne grupper efter, men hvor underviseren herefter forlader lokalet. Det bliver hermed de studerendes ansvar at danne grupperne og få alle med, men uden at de selv har indflydelse på kriterierne, som grupperne skal dannes efter. Dette kan føre til situationer, hvor studerende oplever at sidde som de sidste, som ingen vil være i gruppe med. Her peger undersøgelsen på, at uddannelsesstyret gruppedannelse kan fungere bedre, hvor uddannelsen danner grupperne, eventuelt ud fra de studerendes afgivne ønsker. Endvidere peger undersøgelsen på, at netop den gradvise "given slip" og stilladsering af studiegruppedannelse i sig selv udgør en vigtig del af de studerendes læring om at danne studiegrupper og indgå i nye samarbejder.

Anvendelse af studiegrupper

For at undersøge hvordan uddannelserne anvender studiegrupper i deres studieaktiviteter benyttes studieaktivitetsmodellen som analyseramme. Studieaktivitetsmodellen består af fire kategorier, der hver specificerer de studerendes og underviserens roller og ansvar. Undersøgelsen viser, at de studerende primært anvender studiegrupper til studieaktiviteter, som uddannelsen har hovedansvaret for at tage initiativ til (kategori 1 og 2). Dette tæller bl.a. gruppearbejde og gruppefremlæggelse i undervisningen, udarbejdelsen af opgaver og projekter samt samarbejdsaktiviteter i studiegruppen. De studerende bruger i mindre grad studiegrupperne til studieaktiviteter, som de selv er ansvarlige for, herunder selvstudie i form af forberedelse og eksamenslæsning (kategori 3 og 4). Dette peger på, at de studerende i høj grad forbinder studiegrupperne med studieaktiviteter rammesat af uddannelsen, og at de ikke nødvendigvis oplever studiegrupperne som nyttige i forhold til de studieaktiviteter, som de selv har ansvaret for, som fx eksamensforberedelse eller læsning til undervisningen. Her læser de enten alene eller finder sammen med andre studerende uden for deres studiegruppe.

Forberedende undervisning i studiegrupper

På alle seks uddannelser modtager de studerende studiegruppeforberedende undervisning. Indholdet varierer, men fælles er, at de studerende undervises i forskellige former for facilitering og styring af studiegruppearbejdet, herunder anvendelse af studiegruppekontrakter. Overordnet set oplever de studerende undervisningen i studiegrupper som mest meningsfuld, når den bliver koblet til arbejdet i studiegrupper. Hvis undervisningen bliver for teoretisk, så synes de studerende ikke, at det hjælper dem i deres konkrete studiegruppearbejde. Mange af de studerende oplever derfor en gradvis oplæring i at arbejde i studiegrupper som særdeles relevant.

Der er blevet arbejdet meget med studiegrupper på de udvalgte uddannelser de seneste år. Undersøgelsen viser, at de førsteårsstuderende oplever, at der er meget undervisning og forberedelse til arbejdet i studiegrupper. De mere erfarne studerende fortæller derimod, at de enten ikke synes, at der har været meget undervisning i studiegrupper, eller at de synes, at den er kommet sent i studieforløbet. Det større fokus på studiegruppesarbejde på de første semestre bifaldes derfor af de mere erfarne studerende.

Alle uddannelserne benytter desuden studiegruppekontrakter som en del af deres forberedelse til studiegrupper. De fleste af de studerende oplever kontrakterne som gode til både at forventningsafstemme og til at hjælpe dem, når der opstår konflikter. Nogle af de studerende efterspørger dog, at uddannelserne understøtter løbende opdateringer af kontrakten, så den vedbliver at være et dynamisk værktøj.

Studiegruppetrivsel

For at undersøge de studerendes trivsel i studiegrupperne anvendes den såkaldte PERMA-model (Seligmann, 2011) til at belyse forskellige dimensioner af studiegruppetrivsel: Positive følelser, engagement, relationer, mening og arbejdspræstation. Undersøgelsen af studiegruppetrivsel bygger på de interviewedes gengivelser af deres studiegruppearbejde, herunder hvilke udfordringer de har mødt undervejs i studiegruppearbejdet i løbet af deres studie og håndteringen heraf.

Samlet set viser undersøgelsen, at de studerende generelt er glade for at være i studiegrupper og har positive følelser forbundet hermed. Knap halvdelen af de studerende har dog også en vis ambivalens overfor kravet om studiegrupper på uddannelserne. På den ene side kan de godt se formålet med at være i studiegrupper, og de støtter generelt op om brugen af studiegrupper. På den anden side oplever de, at studiegruppearbejdet kan være svært og frustrerende grundet konflikter i gruppen. Undersøgelsen viser, at de studerendes forskellige syn på graden af engagement i studiegruppen ofte kan udgøre en kilde til konflikt. En typisk og gennemgående årsag til konflikter er her manglende konsensus i gruppen om fremmøde og arbejdsform. Det kan knytte sig til forskellige ambitionsniveauer i gruppen, men ikke nødvendigvis. Nogle gange kan det også bare dreje sig om forskellige holdninger til, hvordan, hvornår og hvor studiegruppearbejdet udføres.

Undersøgelsen viser desuden, at de studerendes relationer i studiegruppen i højere grad er af professionel end social karakter. Dette hænger godt sammen med uddannelsernes særlige betoning af studiegruppen som professionsforberedende. For en stor del af de studerende fungerer det professionelle samarbejde i studiegrupperne godt, dog efterspørges et højere fokus på den sociale dimension i studiegrupperne af nogle studerende. Endvidere viser undersøgelsen, at uoverensstemmelser og konflikter kan opstå i de grupper, hvor de studerende enten oplever forskelle i alder eller baggrund som problematisk, eller i de grupper, hvor blot nogle studerende i gruppen danner et socialt fællesskab, som de andre ikke er en del af.

På trods af oplevede frustrationer og konflikter i studiegrupperne oplever langt størstedelen af de interviewede studerende studiegruppearbejde som meningsfuldt. De peger særligt på, at studiegruppen styrker deres læring og evne til at samarbejde, men også at studiegruppen er med til at give en tryghed og et socialt fællesskab på studiet. Meningen er således i høj grad koblet til de studerendes egen faglige og personlige udvikling og ikke til det konkrete faglige output (arbejdspræstationen), som gruppen leverer. Det lave fokus på gruppens arbejdspræstation kan skyldes, at studiegrupperne i høj grad bruges af uddannelserne til undervisningsaktiviteter eller eksamensforberedende aktiviteter og ikke er koblet direkte op på de studerendes egen præstation til eksamen.

Konflikthåndtering

Der kan være store følelser på spil, når der er en konflikt i en studiegruppe, og hurtig konflikthåndtering er en vigtig del af at undgå, at den studerende mister modet og motivationen for studiet. Samlet set peger undersøgelsen på, at de interviewede studerende føler sig godt klædt på fra uddannelsernes side til selv at håndtere uoverensstemmelser i studiegrupperne.

Den primære strategi er at tage problemet op i studiegruppen, ligesom flere også anvender studiegruppekontrakten aktivt til både at forebygge og løse konflikter. Kontrakten kan virke dels som en samtaleåbner, fordi den giver de studerende anledning og legitimitet til at påpege adfærd, der ikke er i overensstemmelse med aftalerne. Dels kan kontrakten have en sanktionsudløsende effekt i de tilfælde, hvor gruppen i kontrakten har vedtaget regler for, hvad der skal ske, hvis kontrakten brydes. Flere grupper har således gode erfaringer med at benytte et advarselssystem, hvor eksempelvis tre advarsler fører til, at underviseren inddrages, eller at medlemmet indstilles til eksklusion af gruppen (den endelige beslutning herom træffes af uddannelsen).

Ligesom ved dannelsen af studiegrupper peger undersøgelsen på, at det er vigtigt, at uddannelsen understøtter og stilladserer de studerendes konflikthåndtering. Dette kan være i form af opfølgende gruppesamtaler i studiegrupperne sammen med en underviser eller studievejleder, eller det kan være ved at afsætte tid til gruppemøder, hvor samarbejdet evalueres.

Hvis konflikten er for stor eller svær til, at gruppen selv kan løse den, inddrages underviser eller studievejleder. Dette betragtes dog af de fleste som en sidste udvej. Det er her et gennemgående træk i undersøgelsen, at de studerende har kendskab til mulighederne for at få hjælp, og at de ved, hvem de skal gå til. Ifølge de studerende kan mistrivsel i studiegruppen være en sårbar situation, og det kan være svært at bede om hjælp. Undersøgelsen peger her på, at det er meget vigtigt, at den studerende oplever at blive taget alvorlig og lyttet til, når vedkommende henvender sig med en konflikt, som gruppen ikke selv kan løse. Det er her vigtigt, at uddannelsen tager over og fritager de studerende for ansvaret for en situation, som de ikke selv har magt til at løse. Nogle gange skal der et gruppeskift eller en ekskludering af et gruppemedlem til, og denne beslutning og dermed også ansvaret bør ligge hos uddannelsen.

2 Indledning

Studiegrupper udgør en fast del af tilrettelæggelsen af undervisningen på langt de fleste videregående uddannelser og indgår som en del af den didaktiske struktur for de studerendes undervisning og læring (Havnes, 2008). Dette gælder også på professionshøjskolerne, hvor studiegrupper indgår som et fast element i studieaktivitetsmodellen.

Med brugen af studiegrupper er det ikke blot hensigten at skabe faglige læringsfællesskaber, men også at styrke de studerendes sociale integration på uddannelserne og dermed mindske risikoen for frafald (Tinto, 1997). At indgå i studiegrupper er dog ikke en entydigt positiv oplevelse for alle studerende. Nogle studerende oplever, at de indgår i en dysfunktionel studiegruppe, hvor samarbejdet er uproduktivt og i værste tilfælde præget af konflikter (Chang and Brickman, 2018; Alexandersen, Nakrem and Kvello, 2014). Tidligere undersøgelser viser endvidere, at sammensætningen af studiegrupper har betydning for gruppens trivsel, og at særligt heterogene grupper har øget risiko for konflikt (Soetanto & MacDonald, 2017). Professionsuddannelser er karakteriseret ved at have en mangfoldig gruppe af studerende, hvoraf en større andel er ældre studerende, flere har en erhvervsfaglig baggrund ligesom en større andel af ikke-traditionelle studerende sammenlignet med universiteterne (Danske Professionshøjskoler, 2021). Der kan således være en særlig udfordring i forhold til heterogenitet i grupperne.

Den øgede og mere formaliserede brug af studiegrupper stiller således krav til uddannelserne om at danne og facilitere velfungerende studiegrupper for alle studerende. Det er uddannelsernes opgave at skabe de rette rammer for studiegrupperne samt klæde de studerende på til at løse de problemer, som kan opstå i en studiegruppe (Boud, Cohen, and Sampson 2001; Rask et al., 2018). Der er således på uddannelserne et stort behov for viden om, hvordan der skabes velfungerende studiegrupper, hvor de studerende trives.

Formålet med denne rapport er at formidle resultaterne af undersøgelsen af de studerendes oplevelse af og deltagelse i studiegrupper med særligt fokus på de faktorer, der understøtter velfungerende studiegrupper, hvor de studerende trives i læringsfællesskabet. Rapporten bidrager dermed til vidensgrundlaget for udviklingen og tilrettelæggelsen af studiegrupper på VIAs uddannelser.

2.1 Undersøgelsesspørgsmål

Undersøgelsens overordnede formål er at undersøge de studerendes perspektiver på, hvad der skaber velfungerende studiegrupper, hvor de studerende trives.

Dette undersøges ved at besvare følgende delspørgsmål:

1. Ud fra hvilke formål anvendes studiegrupper på udvalgte uddannelser i VIA, og til hvilke typer af studieaktiviteter anvendes studiegrupperne inden- og uden for undervisningen?
2. Hvordan dannes studiegrupperne, og hvordan er de studerendes oplevelse heraf?
3. Hvordan oplever de studerende trivslen i studiegrupperne, og hvilke faktorer henholdsvis hæmmer og fremmer deres oplevelse af studiegruppetrivsel?

2.2 Baggrund for undersøgelsen

Baggrunden for undersøgelsen er en ekstraordinær trivselsbevilling fra Uddannelses- og Forskningsministeriet i december 2019 til de videregående uddannelser. Bevillingen fandt sted som følge af den Uddannelses- og Forskningspolitiske redegørelse fra 2019, som konkluderede, at studerende, der trives godt, lærer bedre (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2019). Bevillingen, der lød på samlet 25 mio. kroner, skulle gå til pilotprojekter, der afprøvede forskellige tilgange til at styrke studerendes trivsel. Bevillingen indeholdt krav om en systematisk - helst forskningsbaseret - opfølgning med henblik på at følge og estimere virkningerne af tiltagene. Forskningscenter for uddannelseskvalitet, professionspolicy og praksis (Program for uddannelseskvalitet fra) blev i VIA University College udpeget til at være ansvarlig for den opfølgende undersøgelse.

Opfølgningen har bestået af to dele: En mindre kortlægning af alle de igangsatte trivselsindsatser på VIAs uddannelser samt en kvalitativ analyse af en udvalgt indsats. Kortlægningen viste, at en stor del af indsatserne rettede sig mod brugen af studiegrupper. Flere uddannelser oplever, at nogle studerende ikke trives i studiegrupperne og har derfor igangsat flere initiativer til at øge de studerendes studiegruppetrivsel. Det blev derfor besluttet at følge kortlægningen op med en undersøgelse af de studerendes studiegruppetrivsel.

2.3 Undersøgelsens metode

Undersøgelsen bygger på et kvalitativt studie af de studerendes oplevelse af at deltage i og samarbejde med medstuderende i studiegrupper. Datagrundlaget består af 35 dybdegående kvalitative interviews med førsteårs og tredje/fjerdeårs studerende fra seks udvalgte professionsuddannelser på professionshøjskolen VIA University College. De studerende er rekrutteret gennem de studiegruppens ansvarlige undervisere og studievejledere på de udvalgte uddannelser.

Som baggrundsviden for undersøgelsen er der endvidere afholdt interviews med uddannelsesledere, studiegruppens ansvarlige undervisere og studievejledere på de seks uddannelser.

De seks uddannelser er udvalgt, da disse i den indledende kortlægning har angivet at anvende de trivselsfremmende midler på indsatser relateret til studiegrupper. Derudover repræsenterer de seks uddannelser forskellige måder at anvende studiegrupper på, hvilket giver muligheder for at belyse forekomsten af eventuelle sammenhænge mellem form og studiegruppetrivsel.

De seks uddannelser er: Læreruddannelsen, fysioterapeutuddannelsen, bioanalytikeruddannelsen, sygeplejerskeuddannelsen, ingeniøruddannelsen og byggeriuddannelsen.

2.4 Rapportens opbygning

Rapporten er opdelt i elleve afsnit foruden referencer og bilag.

Afsnit 1 og 2 udgøres af hhv. et kort resume af undersøgelsens væsentligste fund og denne indledning.

I afsnit 3 præsenteres undersøgelsens teoretiske ramme og centrale begreber.

I afsnit 4 redegøres for det anvendte design og undersøgelsens metode. Herefter følger de empiriske analyser.

I afsnit 5 undersøges de studerendes perspektiver på formålet med studiegrupper, og i afsnit 6 deres oplevelse af uddannelsernes forskellige måder at danne studiegrupper på.

I afsnit 7 belyses, hvilke studieaktiviteter de studerende oplever at anvende studiegrupperne til.

I afsnit 8 afdækkes de studerendes oplevelser af den forberedende undervisning i studiegrupper.

I afsnit 9 sættes fokus på de studerendes oplevelse af at være i studiegruppe gennem en analyse af deres studiegruppetrivsel. Her kigger vi på de studerendes generelle følelser ift. studiegruppearbejdet, deres oplevelse af engagementet i studiegruppen og af gruppens indbyrdes relationer samt deres oplevelse af arbejdspræstationen i gruppen.

I afsnit 10 undersøges de studerendes strategier for håndtering af konflikter i studiegruppen.

Afsnit 11 indeholder en samlet konklusion for hele undersøgelsen.

2.5 Projektets organisering

Projektet er gennemført i et samarbejde mellem Forskningscenter for uddannelseskvalitet, professionspolicy og praksis (Program for uddannelseskvalitet) og Studieliv. Formålet med denne organisering har ikke blot været at lave en forskningsbaseret undersøgelse af de studerendes oplevelser af studiegrupper, men også at integrere undersøgelsen i den eksisterende viden om og praksis i forhold til studiegrupper på VIA.

Projektet er gennemført af forskningsleder Johanne Grøndahl Glavind (Forskningscenter for uddannelseskvalitet, professionspolicy og praksis), specialkonsulent Dorte Helmig (Studieliv), praktikant Ditte Graversgaard Hansen (Forskningscenter for uddannelseskvalitet, professionspolicy og praksis), AC-medarbejder og studievejleder Martina Blunck Terp (VIA Ernæring og sundhedsuddannelsen), AC-medarbejder og studievejleder Anne Ellekrog (VIA Bioanalytikeruddannelsen), adjunkt og studievejleder Anette Braaby van Deurs (VIA Socialrådgiveruddannelsen), lektor Jeanette Lindholm (VIA Ergoterapeutuddannelsen) samt lektor og studiegruppevejleder Kirsten Rosholm (VIA Læreruddannelsen). Bidragsyderne har haft forskellige roller i undersøgelsen, ligesom ikke alle har deltaget i alle dele af undersøgelsen.

3 Konceptualisering

Undersøgelsen om studiegrupper tager udgangspunkt i teori om social læring i praksisfællesskaber (Wenger, 1998). På den baggrund forstås studiegrupper som et fællesskab, der udspiller sig imellem de studerende, undervisere og studievejledere, uddannelsens organisering af studiegruppearbejdet og den fælles forståelse af formålet med at være i en studiegruppe.

Fællesskabet opstår i interaktionen mellem deltagerne i fællesskabet. Der skal være noget at være fælles om. Der skal være en fælles forståelse af formålet med at indgå i studiegrupper, ligesom der skal være et gensidigt engagement forhold til at indgå i og bidrage til opgaverne.

Flere undersøgelser peger på, at studerende, der indgår i et sådant fællesskab, ikke blot får et fagligt udbytte heraf, men også socialt og personligt (Tinto 1997, Kim 2015). Ifølge den amerikanske uddannelsessociolog Vincent Tinto (1993, 1997) kan forskellige former for læringsfællesskaber mellem studerende (peer learning) styrke de studerendes akademiske og sociale integration (eller involvering som han også kalder det) på uddannelsen og dermed mindske risikoen for frafald. Ved at deltage i læringsfællesskaber som studiegrupper får de studerende ifølge Tinto et støttenetværk, som hjælper de studerende med at blive forbundet til de bredere sociale fællesskaber på uddannelsen, samtidig med at studiegruppen også kan styrke de studerendes engagement i uddannelsens akademiske/faglige liv. Studiegrupperne kan således hjælpe nye studerende med at bygge bro mellem det faglige-sociale skel, som nogle studerende oplever, når de starter på en uddannelse (Tinto, 1997).

Hvor uddannelserne har en tendens til at prioritere de studerendes akademiske involvering, så hævder Tinto, at både faglig og social involvering er nødvendig for at fastholde de studerende. For nogle studerende vil selv en høj grad af faglig involvering ikke bryde følelsen af social ensomhed, for andre studerende vil tilpas grad af social involvering modvirke en ellers manglende faglig involvering og bidrage til at fastholde de studerende. Ifølge Tinto er den sociale involvering særlig vigtig for nye studerende, og her kan studiegrupper og andre former for peer learning lette deres studiestart, da de ikke på en og samme tid skal opdyrke og balancere både det sociale og faglige fællesskab (Ibid.).

3.1 Former for studiegruppesarbejde

Studiegrupper er én blandt flere såkaldte peer learning metoder. Boud, Cohen, and Sampson (2001: 4) definerer peer learning som "students learning from and with each other in both formal and informal ways". Andre former er kollaborativt samarbejde, peer tutoring, peer feedback (jf. Havnes, 2008). Fokus for denne undersøgelse er dog udelukkende på studiegrupper.

Der findes mange forskellige betegnelser for studiegrupper – fx projektgruppe, læsegruppe eller arbejdsgruppe. De mange betegnelser for studiegruppearbejde afspejler dels en uklarhed i litteraturen om, hvad der afgrænser det ene studenterlæringsfællesskab fra det andet, dels at studiegruppesarbejde reelt kan antage mange forskellige og ikke-gensidigt afgrænsede former. En studiegruppe kan således på en og samme tid både være en uddannelsesinitieret projektgruppe, der skal lave et produkt sammen, og en studenterinitieret læsegruppe, der på frivillig basis mødes for at drøfte pensum eller i færdighedslaboratoriet for at øve håndværket.

For at karakterisere de forskellige former for studiegruppearbejde anvender denne undersøgelse studieaktivitetsmodellen. Modellen er udviklet i regi af Professionshøjskolernes rektorkollegium i 2013 og skal benyttes til at organisere og synliggøre undervisnings- og studieaktiviteter på alle professionshøjskoler i Danmark (Klok og Mølgaard, 2015).

Studieaktivitetsmodellen består af fire kategorier, der hver specificerer de studerendes og undervisernes roller og ansvar. Danske Professionshøjskoler beskriver de fire kategorier på følgende vis (Danske Professionshøjskoler, 2020):

Kategori 1 (K1) er studieaktiviteter, hvor underviseren har hovedansvaret for at tage initiativ til studieaktiviteten, og de studerende har medansvar herfor. Både den studerende og underviseren deltager i studieaktiviteten. Kategorien dækker over alle typer af undervisningsaktiviteter, hvor der er en underviser

involveret, herunder holdundervisning, forelæsninger, studenteroplæg, laboratorie-undervisning og virksomhedsbesøg.

Kategori 2 (K2) er studieaktiviteter, hvor underviseren har hovedansvaret for at rammesætte aktiviteterne, og de studerende har hovedansvar for at deltage aktivt i dem. K2-aktiviteter ligger ofte i forlængelse af K1-aktiviteter, men til forskel fra K1 er det kun de studerende, der deltager i studieaktiviteten – enten alene eller i studiegrupper. Eksempler på K2-aktiviteter kan bl.a. være læsning af litteratur, asynkrone e-læringsselementer, forskellige typer af opgaver eller projekter.

Kategori 3 er studieaktiviteter, der er kendetegnet ved selvstudier af forskellige former. Det er den studerende, som har hovedansvar for at tage initiativ til studieaktiviteten, og underviseren har medansvar for eksempelvis forudgående stilladsering og eventuel opfølgning. Eksempler på aktiviteter er her forskellige typer af selvstændige studier alene eller i samarbejde med andre studerende, fx fælles og individuel forberedelse, arbejde med praksis, udarbejdelse af studieprodukter, eksamensforberedelse m.v.

Kategori 4 er studieaktiviteter, hvor det konkrete indhold og form udfyldes af studerende med afsæt i egne læringsbehov. Det er altså de studerende, der har hovedansvaret for at tage initiativ til aktiviteten, men både den studerende og underviser kan deltage. Det kan eksempelvis være feedback, tilrettelæggelse af workshops, forumtimer, præsentation af studieprodukter, afholdelse af temadage/debat-arrangementer eller vejledning, der sker på den studerendes foranledning.

Vægtningen af de fire kategorier kan variere fra uddannelse til uddannelse og fra fag til fag. Vægtningen afhænger også af de studerendes studiemæssige kompetencer, og det er således forventningen, at de studerende kan tage større ansvar for aktiviteterne i kategori 3 og 4 i slutningen af deres uddannelse end i starten (Danske Professionshøjskoler, 2020).

Studiegruppearbejde kan finde sted i alle fire kvadranter. Det kan tage form som gruppearbejde rammesat af underviseren både i undervisningen (kategori 1) og uden for undervisningen (kategori 2), ligesom det kan tage form af fælles forberedelse til undervisning, praktik og eksamen initieret af de studerende selv (kategori 3). Endelig kan studiegruppearbejde også finde sted i kategori 4, hvor studiegruppen på eget initiativ kan mødes med underviseren eller studievejledningen, eller gruppen kan arrangere oplæg i undervisningen. En tidligere undersøgelse af de studerendes selvinitierede brug af studiegrupper (kategori 3 og 4) på pædagoguddannelsen i Viborg af Chung Kim peger dog på, at dette kun kan ske gennem en indledningsvis rammesætning og facilitering af underviseren i kvadrant 1 (Kim 2015). Kim peger endvidere på det pædagogiske paradoks, at underviserens facilitering og understøttelse af studiegruppearbejdet ikke må resultere i, at de studerende fratages initiativet og ansvaret.

3.2 Studiegruppetrivsel

For at undersøge trivsel i studiegrupperne anvendes PERMA-modellen (Seligmann 2011). Modellen bygger på positiv psykologi og begrebet flourishing og opstiller fem indikatorer på trivsel:

- Positive følelser
- Engagement
- Relationer
- Mening
- Arbejdspræstation (achievement)

I den danske udgave af Seligmans populærvidenskabelige bog er flourishing oversat til "at lykkes", hvilket understreger trivselsbegrebets subjektive element i form af at opleve, at man kan overkomme udfordringer, og at man har succes (Gokcen et al., 2012). Meget trivselsarbejde og trivselsmålinger inden for uddannelsesområdet bygger på elementer af positiv psykologi (Burns et al., 2020), og modellen findes derfor velegnet som analyseramme for studiegruppetrivsel.

Hvor PERMA-modellen og begrebet flourishing normalt anvendes til at afdække et individs oplevelse af at trives, benytter denne undersøgelse modellen til at undersøge de studerendes oplevelse af trivsel i studiegruppen. Studiegruppetrivsel defineres således som en studiegruppe, der af deltagerne opleves som meningsfuld, og som er forbundet med positive følelser, engagement, gode relationer og

arbejdsprestation. I boksen nedenfor operationaliseres og tilpasses begrebet studiegruppetrivsel yderligere, således at det også bliver empirisk anvendeligt og genkendeligt.

OPERATIONALISERING AF STUDIEGRUPPETRIVSEL UD FRA PERMAMODELLEN

- **Positive følelser.** De studerende oplever at have positive følelser forbundet med studiegruppesamarbejde- og samvær.
- **Engagement.** De studerende er engagerede i studiegruppesamarbejdet og oplever et tilsvarende engagement fra de medstuderende i studiegruppen.
- **Relationer.** De studerende har gode relationer med hinanden i studiegruppen.
- **Mening.** De studerende oplever det som meningsfuldt at arbejde i studiegrupper.
- **Arbejdsprestation.** De studerende oplever at lykkes med arbejdet i studiegruppen.

Det er vigtigt at pointere, at trivsel er en relativ tilstand. Den kan ændre sig over tid, ligesom oplevelse af trivsel kan være forskellig fra person til person i den samme situation. Et menneske er således i en tilstand af stabil trivsel, når det har de psykologiske, sociale og fysiske ressourcer, som det behøver for at håndtere en psykologisk, social og eller fysisk udfordring. Hvis udfordringen er større end ressourcerne, så tipper balancen, og trivslen mindskes (Dodge et al., 2012). Omvendt kan et fravær af passende udfordringer resultere i stagnation, hvilket ligeledes kan påvirke balancen og føre til mindre trivsel (Wassell & Dodge, 2015). Trivsel kan med andre ord ses som en dynamisk dans, hvor man hele tiden er i bevægelse for at opnå balance mellem ressourcer og udfordringer. Denne forståelse af trivsel understreger dels betydningen af *agency*, dvs. de studerendes egne evner til at håndtere og dosere oplevede udfordringer i studiegruppearbejdet (jf. Collins, 2018), dels betydningen af facilitering af studiegruppearbejdet fra uddannelsernes side ift. at give de studerende de rette ressourcer og udfordringer i studiegruppearbejdet.

4 Design og metode

For at undersøge de studerendes oplevelser af at indgå i studiegrupper og afdække deres syn på, hvad der henholdsvis hæmmer og fremmer studiegruppetrivsel, benytter undersøgelsen et kvalitativt design. Mere konkret er der tale om et større kvalitativt interviewstudie bestående af interviews med 35 studerende fra seks forskellige uddannelser på VIA University College.

De seks uddannelser er udvalgt, fordi de alle i den indledende kortlægning af anvendelsen af trivselsfremmemidlerne angav, at midlerne (bl.a.) er blevet anvendt på at styrke den faglige og/eller sociale trivsel gennem studiegrupper. Da flere af uddannelserne er at finde på flere lokationer (udbud), er der i samarbejde med uddannelserne blevet udvalgt ét udbud til at indgå i undersøgelsen per uddannelse. Udvælgelsen er dels beroet på at sikre en bred geografisk repræsentation af VIAs udbud, dels på at sikre en variation i indsatserne.

Af hensyn til interviewpersonernes anonymitet angives udbud ikke i denne rapport, ligesom uddannelserne også er anonymiseret i undersøgelsen.

4.1 Dataindsamling

Undersøgelsen er blevet designet ud fra et ønske om at indsamle empirisk materiale, der både er mættet og tilstrækkeligt stort til, at der kan ses efter mønstre på tværs af datamaterialet, men også samtidig er tilstrækkelig nuanceret og detaljeret til, at undersøgelsen kan komme i dybden og få en sammenhængende forståelse af, hvordan den enkelte studerende har oplevet studiegruppesarbejde i løbet af sin uddannelse. Undersøgelsen består derfor af et relativt stort kvalitativt studie byggende på interviews med i alt 35 studerende fra de seks uddannelser. Derudover benytter undersøgelsen sig af dybdegående kvalitative interviews og ikke (fokus)-gruppeinterview, fordi det blev vurderet som interessant at få beskrevet den enkelte studerendes fortælling om sine oplevelser af at være i studiegruppe. En detaljeret oversigt over de studerende, der indgår i undersøgelsen fordelt på uddannelse (anonymiseret), semester, køn og alder findes i bilag 1.

Foruden interviews med de studerende er der på hver uddannelse også gennemført først forberedende interview med uddannelsesledere og/eller studiegruppeansvarlige medarbejdere og dernæst informantinterviews med undervisere og/eller studievejledere med henblik på at få en større forståelse for, hvordan uddannelsen arbejder med studiegrupper (se bilag 2 for en oversigt over disse interview). Disse interviews tjener dog primært som baggrund og indgår således ikke aktivt i denne undersøgelse. Her har undersøgelsen udelukkende fokus på de studerendes perspektiv. Dette betyder også, at der kan være studiegruppeaktiviteter på uddannelser, som ikke nævnes i denne rapport, fordi de studerende ikke har omtalt dem. Undersøgelsen er således *ikke* en udtømmende kortlægning af, hvordan der konkret arbejdes med studiegrupper på de seks uddannelser, men en afdækning af, hvad de studerende har oplevet og deres syn på studiegrupper som følge heraf.

4.1.1 Interviewform

Interviewformen har været semi-struktureret og har trukket på det narrative interview, hvor "rejsen" gennem studiegruppeforløb lige fra dannelse over opstart til konkrete samarbejds- og konfliktepisoder undervejs har formet interviewet (Kvale, 2007). Denne interviewform giver mulighed for åbent at lade de studerende sætte deres egne ord på, hvad de har oplevet som vigtigt eller særligt udslagsgivende for lige netop deres studiegruppesarbejde.

Strukturen i interviewene har været tre-delt (se bilag 3). I den første del spørges der til den studerendes umiddelbare holdning til studiegrupper. Udover at få en forståelse af de studerendes umiddelbare følelser overfor studiegruppe, og hvorvidt de kunne se en mening med at arbejde i studiegrupper, var formålet med dette spørgsmål også at give de studerende en mulig ventil for at fortælle, hvad de havde på hjertet i

forhold til studiegrupper. Den anden del af interviewet er bygget kronologisk op i forhold til et studiegruppeforløb lige fra uddannelsens introduktion til studiegrupper, dannelsen af studiegrupperne, det første møde til samarbejdet i gruppen. De studerende er blevet bedt om at tage udgangspunkt i deres daværende studiegruppe, men i praksis har det vist sig, at de trækker på fortællinger om alle de erfaringer, som de har gjort sig med studiegrupper på uddannelsen – og enkelte går helt tilbage til deres ungdomsuddannelse. I interviewets tredje og sidste del forlader undersøgelsen den narrative interviewform til fordel for den mere reflektive. Her er de studerende blevet bedt om at give deres bud på, hvad der skaber god trivsel i studiegrupperne, og hvordan de mener, at uddannelsen bedst kan understøtte velfungerende studiegrupper.

Interviewene er foregået i et mødelokale på de studerendes respektive campus i perioden oktober og november 2021. Interviewene har haft en varighed på ca. 45 minutter. Som tak for deltagelsen i interviewet, har alle studerende modtaget et gavekort til kantinen på campus på 50 kroner.

4.1.2 Rekruttering

De studerende er blevet rekrutteret med hjælp fra undervisere og studievejledere på de seks uddannelser ud fra et praktisk hensyn. På nogle af uddannelserne har underviseren udpeget studerende til at deltage, og på andre uddannelser har de kunnet melde sig frivilligt. Det har været et ønske, at de rekrutterede studerende repræsenterede studerende med både positive og negative erfaringer med studiegrupper. I praksis tegner der sig en overvægt af studerende med positive erfaringer, hvilket kan skyldes en skævhed i rekrutteringen, eller at de studerende reelt er meget positive overfor brugen af studiegrupper på uddannelsen. En anden skævhed har dog også vist sig blandt de rekrutterede studerende, nemlig at størstedelen betegner sig selv som meget ambitiøse, hvilket også farver deres fortælling om dannelsen og samarbejdet i studiegrupperne. Dette er således vigtigt at holde sig for øje i de kvalitative analyser af datamaterialet.

Et andet centralt rekrutteringshensyn har været de studerendes anciennitet på uddannelsen, hvorfor der gennemføres interviews med både førsteårsstuderende og mere erfarne studerende på de afsluttende semestre af deres uddannelse. Da praktikperioder varierer på tværs af uddannelserne, har uddannelserne peget på, hvilke semestre de studerende skulle komme fra. I alt er der rekrutteret tre nye studerende og tre mere erfarne studerende fra hver uddannelse. En enkelt studerende blev dog forhindret i at deltage, hvorfor der kun indgår 35 (og ikke 36) studerende i undersøgelsen.

Undersøgelsen er afgrænset til kun at omfatte danske studerende på fremmøde-uddannelser (i modsætning til netbaserede uddannelser). På nogle uddannelser er der relativt mange internationale studerende og det interkulturelle samarbejde kan tænkes at have en betydning for samarbejdet i studiegrupperne. Af praktiske hensyn er undersøgelsen afgrænset til kun at omfatte danske studerende og ikke internationale. Alle, bortset fra to af de interviewede studerende, går således på dansksprogede uddannelser. Ligeledes indgår der ikke studerende i undersøgelsen, der har valgt en netbaseret uddannelse og således indgår i en netbaseret studiegruppe.

4.2 Databehandling og analyse

Alle interviews blev optaget på diktafon og er efterfølgende blevet transskriberet. Herefter er interviewene blevet importeret til det kvalitative analyseprogram NVivo, hvor datamaterialet er blevet analyseret med udgangspunkt i kvalitativ indholdskodning. Datamaterialet er således systematisk kategoriseret og kondenseret gennem flere koderunder (Charmaz 2006; Miles, Huberman og Saldaña, 2014).

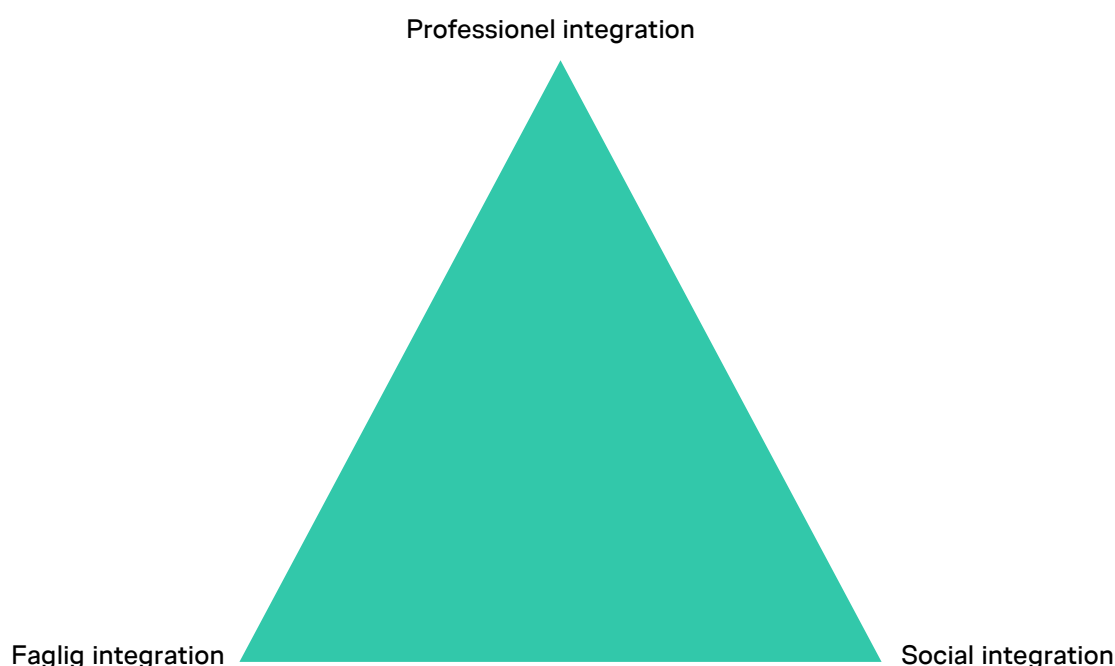
Som led i den første koderunde er 14 interviews blevet kodet forholdsvis åbent med henblik på åbent at afdække, hvilke temaer og kategorier der optræder i data. Mange af disse temaer følger naturligvis interviewguiden, der har struktureret interviewsamtalen, men nye og ikke forventede temaer og koder optræder også her.

Med udgangspunkt i koderne fremkommet under første koderunde, er der blevet gennemført aksialkodning, hvor de identificerede koder er blevet organiseret og kategoriseret i en række tematiske overkoder. På baggrund af aksialkodningen er der blevet udarbejdet en kodebog, som alle interviews efterfølgende er blevet kodet ud fra (se slutkodeliste i bilag 4).

5 Formål med studiegrupper

I dette afsnit vil formålet med at bruge studiegrupper på de udvalgte uddannelser blive analyseret på baggrund af både undervisernes og de studerendes udtalelser. Undersøgelsen vil tage udgangspunkt i Vincent Tintos distinktion om faglig og social integration. Som beskrevet i afsnit 3 kan studiegrupper ifølge Tinto styrke de studerendes faglige og sociale integration på uddannelsen og dermed bidrage til deres fastholdelse. Analysen af datamaterialet finder dog også en tredje vigtig dimension i formålet med studiegrupper, nemlig professionel integration. Disse tre dimensioner udgør til sammen formålsbeskrivelsen for studiegrupper som illustreret i figur 1. Vægtningen af faglig, social og professionel integration kan variere fra uddannelse til uddannelse og mellem fag. Nedenstående analyse af formål tager udgangspunkt i figur 1 og undersøger, hvorledes uddannelserne beskriver formålet med studiegrupper og de studerendes perspektiver herpå.

Figur 1. Formål med studiegrupper.

Det formål, som bliver fremhævet mest af både undervisere og studerende, er den professionelle integration. Et gennemgående argument er, at de studerende skal arbejde i studiegrupper, fordi studiegrupperne forbereder dem til arbejdslivet. Underviserne beskriver, at de forsøger at organisere studiegrupperne, så det kommer til at ligne de studerendes fremtidige arbejde mest muligt. Det bliver blandt andet gjort ved at inddele de studerende i tilfældige grupper, fordi de i fremtiden heller ikke kan vælge, hvem de vil have som kollegaer. Underviserne forsøger også at give de studerende opgaver, som ligner arbejdsopgaver, de kan møde i arbejdslivet. Én uddannelse har også indrettet klasselokalet, så det ligner det fagmiljø, som de studerende vil indgå i i deres fremtidige praksis. På alle uddannelser fremhæver underviserne vigtigheden i, at de studerende skal lære at samarbejde, fordi det er en vigtig kompetence at besidde i de studerendes fremtidige arbejdsliv.

De studerende fremhæver også argumentet om, at samarbejde er vigtigt i arbejdslivet. De understreger, at et afgørende formål med at arbejde i studiegrupper er, at de skal lære at samarbejde, fordi de skal kunne dette i deres fremtidige arbejdsliv. En stor del af de studerende fortæller, at de som færdiguddannede skal arbejde sammen med mange forskellige mennesker, og at de derfor ser det som meningsfuldt at arbejde i studiegrupper. En gennemgående fortælling er, at man i arbejdslivet ikke selv kan bestemme, hvem man skal arbejde med. Mange studerende ser det derfor som vigtigt, at de også lærer at arbejde sammen med

mange forskellige. En stor del af de studerende ser det således som virkelighedsnært at arbejde i studiegrupper, fordi de i arbejdslivet også skal arbejde i teams. Studiegroupearbejdet efterligner således teamarbejdet i deres kommende profession, og det forbereder dem på den måde til arbejdslivet.

Flere studerende fremhæver på den anden side, at der er en forskel på studiegrubearbejdet og arbejdslivet og afviser dermed, at studiegrupperne bidrager til professionel integration. Ifølge en studerende gør "skole og karakter" noget ved studiegrubearbejdet. Flere nævner, at man har mulighed for at gå ud af studiegruppen, men at det er sværere at gå ud af et team på arbejdspladsen. Én modsætter sig sammenligningen og argumenterer for, at vedkommende i sit praktikophold har oplevet, at kulturen og samarbejdet er helt anderledes på en arbejdsplads, hvor folk opfører sig mere modent, hvilket gør det meget nemmere at indgå på en arbejdsplads.

Det formål, som bliver nævnt næstmest, er den faglige integration. En underviser nævner, at de studerende kan udvide deres faglige horisont i studiegruppen. En anden underviser nævner, at de studerende skal være i studiegrupper for at kunne øve sig sammen. Derudover er der flere undervisere, der nævner, at de studerende i studiegrupperne kan tilegne sig kompetencer som samarbejde og kommunikation i studiegrupperne. De studerende nævner også den faglige integration som et af formålene for at arbejde i studiegrupper. De beskriver, at studiegruppen giver mulighed for, at de kan fordele arbejdsbyrden imellem sig og støtte hinanden med hver deres kompetencer. Studiegruppen giver således en tryghed ved, at man kan få faglig hjælp fra andre studerende. Den faglig sparring bliver også fremhævet af flere studerende som et vigtigt formål med at arbejde i studiegrupper. Studiegruppen kan bruges til at diskutere, læse og øve sig i et trygt miljø.

Det formål, som bliver nævnt mindst, er den sociale integration. Det bliver kun omtalt i et meget lille omfang. En underviser nævner, at studiegrupper også kan bruges til, at de studerende kan støtte hinanden, men ellers er det ikke noget, som bliver fremhævet meget af underviserne. En lille gruppe af studerende nævner, at den sociale integration kan være et formål med at arbejde i studiegrupper. En studerende argumenterer for, at studiegruppen giver en social tryghed og lyst til at komme til undervisning. En anden studerende nævner, at det er rart at komme i en studiegruppe helt fra starten af uddannelsen, fordi det giver en tryghed i form af at have nogle at snakke med. Derudover omtaler flere studerende, at studiegruppen giver dem sociale kompetencer, hvor de lærer at arbejde med mange forskellige typer af mennesker. Studiegroupearbejdet gør dem derfor til mere socialt rummelige mennesker.

5.1 Opsamling

Samlet viser analysen af formål med studiegrupper, at den professionelle integration er mest gennemgående blandt undervisere og de studerende, som er blevet interviewet. Der er et helt tydeligt billede af, at de studerende i fremtiden skal ud og arbejde i teams på arbejdsmarkedet. Både underviserne og de studerende ser det derfor som afgørende at lære at samarbejde. Den faglige og sociale integration i særdeleshed bliver nævnt i væsentlig mindre grad. Den faglige integration omtales som faglig sparring og støtte i studiegrupperne, hvor den sociale integration italesættes som den sociale tryghed studiegrupperne kan give.

6 Dannelselse af studiegrupper

Dette afsnit har fokus på, hvordan uddannelserne danner studiegrupper. Studielivs tidligere interne undersøgelser viser, at netop dannelsen af studiegrupper opleves som svær af både undervisere og studerende. Formålet med dette afsnit er således både at beskrive de forskellige måder, som uddannelserne benytter til at danne studiegrupper samt de studerendes oplevelser af fordele og ulemper herved.

På baggrund af den kvalitative analyse af interviewene med de studerende identificeres tre overordnede måder at danne studiegrupper på: uddannelsesstyret dannelselse, kriteriestyret dannelselse og fri dannelselse. Det er vigtigt at pointere, at ingen af de seks uddannelser danner studiegrupper på samme måde igennem hele uddannelsen. Der er en klar tendens til, at de studerende får mere og mere selvbestemmelse i forhold til studiegruppedannelsen, jo længere de er i uddannelsesforløbet. Man kan derfor ikke tale om, at én uddannelse danner studiegrupper på én bestemt måde. For de fleste uddannelsers vedkommende præger den uddannelsesstyrede dannelselse det første studieår, og derefter er der typisk tale om enten kriteriestyret eller fri dannelselse.

6.1 Uddannelsesstyret dannelselse af studiegrupper

Betegnelsen 'uddannelsesstyret dannelselse af studiegrupper' bruges om de studiegrupper, hvor uddannelsen har sammensat studiegrupperne, uden at de studerende får medansvar herfor. Uddannelsesstyret dannelselse af studiegrupper finder primært sted på de første studieår. På fem ud af de seks uddannelser nævner en eller flere studerende, at de i løbet af studiet har oplevet, at uddannelsen dannede studiegrupperne. Det kan enten være (studiegruppeansvarlige) undervisere, studievejledningen eller studieadministrativt personale. Nogle uddannelser danner grupperne helt randomiseret, dette ses primært på 1. semester, og andre danner dem på baggrund af kriterier, som fx køn, alder, nationalitet, geografi, online/ikke onlinestuderende og ambitionsniveau. En uddannelse benytter sig af en app, hvor de studerende skal svare på en række spørgsmål, og på baggrund af svarene sammensætter appen studiegrupperne.

Stort set alle studerende giver udtryk for, at uddannelsesstyret dannelselse af studiegrupper giver god mening på 1. semester. De forklarer typisk deres holdning med, at man som ny studerende ikke kender sine medstuderende endnu på 1. semester, og det ville være både mærkeligt og angstprovokerende selv at skulle danne studiegrupper ved studiestart. Det giver de studerende en form for tryghed, at uddannelsen danner studiegrupperne, og det mindsker det pres nogle kan føle, når de skal finde sig tilrette og lære nye mennesker at kende. Dette er dog ikke ensbetydende med, at de studerende ikke også oplever en nervøsitet og bekymring, i forbindelse med at de sættes sammen i en studiegruppe med mennesker, de ikke kender. En studerende fortæller fx, hvordan det var grænseoverskridende i starten, men at det giver mening senere i forløbet.

"Jeg tror egentlig, man kan godt gå ind til det med et lidt negativt synspunkt fra starten af, fordi det er grænseoverskridende. Bare det at starte i en ny klasse, og så samtidig blive smidt sammen med fire eller tre andre personer, som du ikke kender. Men det giver bare godt i sidste ende. Det er i hvert fald det, jeg har oplevet"

Studerende 14, 7. semester
Uddannelse C

Nogle studerende giver udtryk for, at det er lidt et lotteri, om man får en god studiegruppe eller en dårlig studiegruppe. De foreslår derfor, at studiegrupperne med fordel kunne være baseret på personlighedstyper eller ambitionsniveau allerede fra 1. semester.

Flere uddannelser begynder fra enten 2. eller 3. semester at give de studerende en vis grad af indflydelse på studiegrupperne. Det kan fx være, at de studerende, udover andre fastsatte kriterier som fx gruppestørrelse, må ønske en eller to medstuderende, de gerne vil være i studiegruppe med. En uddannelse har udviklet et spørgeskema, som bruges på 2.-5. semester. Her skal de studerende beskrive egne ønsker til en studiegruppe med udgangspunkt i eget ambitionsniveau og ønske til tidsforbrug. De kan også pege på medstuderende, som de gerne vil i gruppe med, og som de helst ikke vil være sammen med. Herefter sammensætter uddannelsen grupperne under hensyntagen til de studerendes svar i spørgeskemaet.

De studerende er uden tvivl meget bevidste om, hvordan studiegrupperne er dannet. Langt de fleste kan i interviewene gøre rede for, hvordan studiegrupperne på de forskellige semestre er dannet, dvs. hvorvidt der er tale om tilfældig sammensætning af studerende, eller om der ligger kriterier bag. En del studerende giver udtryk for, at det kan være positivt at komme i mange forskellige studiegrupper de første semestre, da det giver dem mulighed for at lære at samarbejde med mange forskellige mennesker.

Et dilemma, nogle af de studerende italesætter, er dog, at de allerede på 1. semester placeres i en velfungerende studiegruppe, som de ville ønske, de kunne fortsætte med. De fleste studerende har dog forståelse for, hvorfor deres uddannelse ikke tillader, at de bliver i de samme studiegrupper igennem hele uddannelsen, da de jo skal lære at arbejde sammen med mange forskellige. Det modsatte kan dog også være tilfældet, at man er i en studiegruppe, der ikke er velfungerende, og så er det en lettelse, at der laves nye studiegrupper.

Selvom de studerende generelt opfatter den uddannelsesstyrede dannelse som en god måde at danne grupper på i starten af studiet, giver mange af de studerende dog også udtryk for, at de gerne selv vil danne studiegrupperne, når de kender hinanden bedre.

6.2 Kriteriestyret dannelse af studiegrupper

Betegnelsen "kriteriestyret dannelse" bruges om de studiegrupper, hvor selve dannelsen er foretaget af de studerende, men rammerne herfor er sat af uddannelsen. Uddannelsen opstiller her kriterier for dannelsen, som de studerende skal forholde sig til, når de danner studiegrupper. Det kan fx være krav til gruppestørrelse, praktiksted, sammensætning af køn, nationalitet, faglig baggrund, at de studerende ikke har været i samme studiegruppe før osv. På nogle uddannelser foregår dannelsen i undervisningstiden sammen med en underviser, der faciliterer processen, på andre uddannelser forlader underviseren lokalet, når de studerende skal danne studiegrupper, eller også foregår gruppedannelsen uden for undervisningstiden.

På fem af de uddannelser, som indgår i undersøgelsen, dannes kriteriebaserede studiegrupper tidligst på 2. semester og på de fleste uddannelser først efter 3. semester. På én uddannelse anvendes kriteriebaseret studiegruppedannelse dog allerede på 1. semester. Hos de fleste uddannelser er der således tale om en gradvis "given slip" på den uddannelsesstyrede dannelse, og ansvaret lægges i større grad på de studerende.

De studerendes beskrivelser af, hvordan de oplever selve processen med at danne studiegrupper, er meget diverse. Nogle beskriver en smertefri proces, hvor alle studerende kommer i studiegruppe uden konflikter, mens andre beskriver processen omkring dannelsen som værende kaotisk og ubehagelig. Der er ingen tvivl om, at der er meget på spil for den enkelte studerende, når de selv styrer dannelsen af studiegrupper. Flere fortæller, at der ikke bliver fulgt op på kriterierne. De synes heller ikke altid, at kriterierne er meningsfulde, hvorfor de heller ikke altid følger dem. En studerende fortæller, hvordan han kom i gruppe med en medstuderende, fordi han kendte ham fra 1. semester, og ikke fordi det passede til kriterierne.

"De krav vi blev stillet, var vi sådan lidt tvunget til at følge. I mit tilfælde synes jeg, at det var fint. Men det skyldes, at vi havde snakket sammen på 1. semester. Så da vi skulle danne grupperne, kiggede jeg rundt og tænkte: "Du var megafed. Jeg så noget, du lavede på 1. semester, som var mega nice, og du gav den gas derovre"

En studerende fortæller ydermere, hvordan de på hans årgang nægtede at følge kriterierne, fordi de selv kunne danne nogle grupper, som de oplevede som bedre. Først sagde underviserne, at det ikke gik, fordi de ikke havde fulgt kriterierne. De studerende på holdet stod dog sammen, og de endte med at få lov til at beholde deres egne grupper.

Andre studerende oplever, at kriterierne giver god mening, fordi de hjælper dem i deres videre studiegruppearbejde. De forskellige kriterier gør, at gruppemedlemmerne har forskellige kompetencer. Det er gavnligt for det arbejde, de skal udføre i studiegrupperne. Der er store forskelle på, hvad de studerende vægter højest, når de har indflydelse på dannelsen af studiegrupper. For nogle er det vigtigt, at de kommer i studiegruppe med nogen, de kender og ved, at de arbejder godt sammen med. For andre spiller et fælles ambitionsniveau eller faglige interesser den største rolle.

6.3 Fri dannelse af studiegrupper

Fri dannelse betegner måder at danne studiegrupper på, hvor det er de studerende, der danner grupperne, uden at uddannelsen stiller kriterier til gruppesammensætningen – på nær i visse tilfælde et krav om gruppestørrelsen. Den fri gruppedannelse kan både være knyttet til eksamener, opgaver og gruppearbejde, som uddannelserne organiserer, og den kan være knyttet til de studerendes frivillige læsegrupper. På alle uddannelserne nævner en eller flere studerende, at de i løbet af uddannelsen får lov at danne studiegrupperne frit.

Ligesom i den kriteriestyrede dannelse kan gruppedannelse ske enten i undervisningen med en underviser til stede, ved at underviseren går ud af lokalet, eller det kan foregå uden for undervisningen. Mange studerende nævner både i forbindelse med den kriteriestyrede dannelse og den frie dannelse, at underviserne forlader lokalet, når der skal dannes studiegrupper. Når underviserne forlader lokalet, sker der oftest en hektisk aktivitet. De stille studerende beskriver, at det er de højtråbende, som sætter dagsordenen. Ofte sker det, at en studerende vælger sig selv som ordstyrer, hvilket kan foregå på mange måder. På nogle uddannelser bliver alle grupper skrevet op på tavlen, hvorefter gruppemedlemmerne bliver sat på en efter en. En studerende nævner også, at de har stemt om, hvordan grupperne skal dannes. På andre uddannelser foregår gruppedannelse mere ustruktureret ved, at de studerende går rundt blandt hinanden og taler sammen. Et par studerende nævner, hvordan de har oplevet at gå rundt og spørge mange, førend der er nogen, som vil være i gruppe med dem. Nogle studerende oplever disse forskellige måder at danne grupper på som lette og organiske, mens andre oplever dem som dybt ubehagelige.

Der er en klar tendens til i datamaterialet, at dannelse af studiegrupper igangsætter mange små alliancedannelser blandt de studerende uden for undervisningstiden. De studerende laver indbyrdes aftaler om at være i studiegruppe sammen, og en del af de studerende italesætter, at studiegrupperne ofte dannes i fx pauserne eller andre sociale sammenhænge, også selvom processen er skemalagt og faciliteret af en underviser. Ligesom i den kriteriestyrede dannelse, kan det være forskelligt, hvad de studerende prioriterer, når de danner grupper. For nogle er det vigtigt at være i gruppe med dem, de kender godt og ved, de arbejder godt sammen med, for andre er det faglige interesser eller ambitionsniveau, der er afgørende.

De studerende er meget bevidste om de uhensigtsmæssigheder, der kan opstå ved både den kriteriestyrede dannelse og den frie dannelse af studiegrupper. De fleste beskriver, at der er en risiko for, at ikke alle studerende får en gruppe. Problemet med, at nogle kan blive "til overs" på uddannelserne, løses ofte ved, at underviseren griber ind, og placerer de tilbageløbte studerende i eksisterende grupper.

Nogle af de studerende udtrykker desuden en klar holdning om, at de studerende har et medansvar for at sørge for, at alle inkluderes i en studiegruppe, mens andre har en holdning til, at underviserne har ansvaret. Dette er en kendsgerning, som udløser et dilemma for de fleste studerende, men som de fleste også har en klar holdning til. Dilemmaet ligger typisk i, at de fleste studerende er enige om, at ingen skal holdes udenfor, og at det derfor er i orden, at underviserne placerer de tiloversblevne studerende i grupper, på den anden side ønsker stort set ingen at få "pådukket" nye gruppemedlemmer. Nogle få studerende

beskriver decideret uskønne og ubehagelige episoder, hvor medstuderende udstilles som dem, ingen vil være i gruppe med, eller hvor medstuderende højlydt tilkendegiver ikke at ville være i gruppe med nogle bestemte studerende. Det er netop denne kendsgerning, som giver nogle af de studerende ondt i maven, når de må danne grupper selv. De er bevidste om, at der er en generel holdning om, at man helst ikke vil tage de tiloversblevne ind, hvilket kan føre til en frygt for selv at blive udstillet som en af de tiloversblevne, som ingen vil være i gruppe med.

”Der var sådan lidt en frygt for, hvad nu hvis man ender med ikke at have nogle at gå i gruppe med. Eller ligesom i min situation på 3. semester, hvor mit navn bare står alene på tavlen og signalerer, ”nå, hvem vil være i gruppe med mig?” Der var jo ikke nogen, der ville være i gruppe med mig, det var derfor, jeg bare blev placeret der, hvor der var plads”

Studerende 31, 5. semester
Uddannelse F

Selvom dannelse af studiegrupper udløser mange følelser og dilemmaer hos de studerende, bl.a. på grund af risikoen for eksklusion og stigmatisering af studerende, er der alligevel en grundlæggende holdning om, at de studerende gerne vil have medbestemmelse efter det første studieår ift. dannelse af studiegrupper. De ønsker at have en medbestemmelse, fordi de oplever det som givende at være sammen med andre studerende, som de arbejder godt sammen med.

På to af de seks uddannelser nævner en eller flere studerende, at de danner frivillige læsegrupper. På begge uddannelser ses det, at de frit dannede grupper sameksisterer med studiegrupperne rammesat af uddannelsen, dvs. at de studerende er med i flere grupper samtidigt. Disse grupper fremstår i interviewene som mere flydende. De kan opstå spontant ud fra et behov om fx at læse til eksamen sammen eller arbejde med noget fagligt sammen. De opfylder et behov, som de andre studiegrupper muligvis ikke opfylder. På en uddannelse opfordrer underviserne til, at de studerende danner frivillige læsegrupper, som de kan bruge ved siden af deres studiegruppe. De frivillige læsegrupper bliver dannet mere frit uden for undervisningen. De studerende nævner forskellige grunde til at vælge hinanden. Det kan være på baggrund af samme tilgang til det faglige, samme ambitionsniveau eller være på baggrund af gode relationer. Det opleves for de studerende i undersøgelsen, meget naturligt at indgå i disse læsegrupper.

6.4 Opsamling

Analysen af studiegruppedannelse viser, at man arbejder med gruppedannelse på mange forskellige måder på de seks uddannelser, og at dette ikke kun varierer mellem uddannelse, men også mellem semestre på den samme uddannelse. Der er som nævnt en klar tendens til, at de studerende får mere og mere selvbestemmelse i forhold til studiegruppedannelsen, jo længere de er i uddannelsesforløbet. For de fleste uddannelsers vedkommende præger den uddannelsesstyrede dannelse det første studieår, og derefter er der typisk tale om enten kriteriestyret eller fri dannelse. På alle uddannelser oplever de studerende således på et tidspunkt i løbet af uddannelsen at danne grupper helt frit uden meget hjælp fra undervisere eller studievejledere.

Overordnet tilkendegiver de fleste studerende, at uddannelsen bør danne studiegrupperne på 1. semester, men som led heri bør uddannelsen også give de studerende tid og mulighed for at lære hinanden at kende, før studiegruppearbejdet for alvor går i gang. Derudover er det gennemgående, at de studerende ønsker medbestemmelse efter 1. semester.

Der er ingen tvivl om, at det for den enkelte studerende spiller en stor rolle, hvordan studiegrupper dannes. De kobler måden studiegrupperne dannes på med gode grupper og høj studiegruppetrivsel. Der er således meget på spil for den enkelte studerende, når studiegrupperne skal dannes. Det er tydeligt, at gruppedannelsen kan forårsage voldsomme følelser blandt de studerende. Følelserne går fra alt mellem frygt til glæde. Disse følelser bliver især tydelige, når de studerende selv må danne grupperne. Dette skyldes i høj grad frykten for at blive afvist af andre studerende.

På alle uddannelserne er der et krav om, at de studerende skal være i studiegrupper og ikke må arbejde alene. Uddannelserne har derfor et ansvar for, at alle studerende placeres i en studiegruppe, men også at dannelsen foregår på en ordentlig måde.

7 Anvendelse af studiegrupper

For at undersøge, hvordan uddannelserne anvender studiegrupper i uddannelsens studieaktiviteter, anvendes studieaktivitetsmodellen. Alle udsagn i datamaterialet der omhandler, hvordan der arbejdes i studiegrupper, er blevet inddelt i studieaktivitetsmodellens fire kategorier. I interviewene tager de studerende udgangspunkt i både deres nuværende og tidligere studiegrupper i deres fortællinger, så den samme studerende kan godt have udtalelser i flere af kategorierne.

7.1 Studiegruppeaktiviteter i kategori 1

Studiegruppeaktiviteter inden for Kategori 1 er den næst mest anvendte form. Således fortæller 26 studerende om studiegruppearbejde, der kan kategoriseres som kategori 1. Disse 26 studerende repræsenterer alle seks uddannelser i undersøgelsen. Kategori 1 er studieaktiviteter, hvor både underviserne og de studerende deltager. Underviseren har hovedansvaret for at tage initiativ til studieaktiviteten, og de studerende har medansvar herfor. Af interviewene med de studerende fremgår det, at typiske studiegruppeaktiviteter i denne kategori er gruppearbejde, fremlæggelser, projektarbejde, vejledning, gruppesamarbejde og eksaminer.

På fem ud af de seks uddannelser fortæller en eller flere studerende, at de skal arbejde i studiegrupper i forbindelse med gruppearbejde i undervisningen. På tre ud af de seks uddannelser fortæller en eller flere studerende desuden, at de i undervisningen også skal lave fremlæggelser i deres studiegrupper. Flere af de studerende fortæller, at det er nemmest for underviserne at inddele de studerende i deres studiegrupper, når de uddeler gruppeopgaver i undervisningen. Det er ligeledes komfortabelt og nemt for de studerende at sætte sig sammen med deres studiegrupper i forbindelse med undervisningen og i forbindelse med uddelte opgaver. De fleste af de studerende udtrykker, at det giver god mening at opdele dem i studiegrupper i forbindelse med gruppearbejde:

”Det, synes jeg, egentlig er fint nok, fordi det er nogle, som ved, hvordan man arbejder, og vi har ligesom med tiden fundet en rutine med, hvordan vi gør. Det er meget rart, at man ikke skal bruge tid på lige at lære hinanden at kende først”

Studerende 1, 1. semester
Uddannelse A

Nogle få studerende nævner dog, at de synes det bliver en smule monotont at arbejde i den samme gruppe til alle aktiviteterne, så de ønsker at blive fordelt mere i tilfældige grupper i forbindelse med gruppearbejde i undervisningen.

På to ud af de seks uddannelser fortæller en eller flere af de studerende, at de får tid til at arbejde på deres projekter eller eksaminer i undervisningen. Det er oftest nogle få minutter i løbet af undervisningen, hvor studiegruppen lige hurtigt stikker hovederne sammen, hvis der er noget i undervisningen, som kan bruges. På den ene af uddannelserne indlægger underviserne desuden det, de kalder ”konsulenttid” i slutningen af undervisningen. ”Konsulenttid” beskrives af de studerende, som en tid, hvor de kan arbejde på deres projekt og få vejledning og hjælp af deres underviser.

På alle uddannelserne fortæller flere af de studerende, at de i løbet af undervisningen enten får vejledning eller tid til at snakke om gruppesamarbejdet. Vejledningen foregår enten ved, at underviserne sætter tid af til vejledningssamtaler med studiegrupperne, eller ved at de studerende går op og taler kort med underviserne i løbet af undervisningen. Studiegrupperne får enten tid til at tale om deres samarbejde i starten af semesteret i forbindelse med, at de skal udarbejde en studiegruppekontrakt (se også afsnit 8.2) og/eller løbende igennem semesteret, hvor der er sat tid af til, at de studerende kan tale om, hvordan gruppearbejdet fungerer.

De mundtlige eksaminer i studiegrupperne er også en del af kategori 1. På fire ud af de seks uddannelser fortæller studerende, at der er en eller flere mundtlige prøver, som foregår i grupper. Prøverne kan have

karakter af eksaminer eller adgangsgivende prøver, som enten giver adgang til eksamen eller næste semester.

7.2 Studiegruppeaktiviteter i kategori 2

Studiegruppeaktiviteter inden for kategori 2 er den mest anvendte form. Således omtaler alle 35 interviewede studerende studiegruppearbejde, der kan kategoriseres som kategori 2. Kategori 2 er studieaktiviteter, hvor underviseren har hovedansvaret for at rammesætte aktiviteterne, men hvor det kun er de studerende, som deltager i aktiviteterne. Aktiviteterne er rammesat på forskellige måder, så ud fra de studerendes udsagn har vi delt studiegruppearbejdet op i tre typer af aktiviteter: eksamensaktiviteter, undervisningsrelaterede aktiviteter og samarbejdsaktiviteter.

Eksamensaktiviteter i studiegrupperne foregår på alle uddannelserne – dog på forskellige måder og med forskellige formål. På to af uddannelserne skal de studerende lave en projektopgave (semesterprojekt) sammen i studiegrupper. På disse uddannelser arbejder de eksplicit med Problembaseret Læring. Her arbejder studiegruppen på ét samlet projekt hen over hele semesteret. De studerende på begge disse uddannelser holder formelle møder, hvor de videndeler og planlægger. På disse møder fordeler de arbejdet, sådan de har hvert deres ansvarsområde, men de sidder også sammen og arbejder hele eller halve dage. På de andre fire uddannelser er eksamensaktiviteterne i studiegruppen baseret på en blanding af projektuger, opgaver og eksaminer. På alle uddannelserne skal de på en eller flere semestre lave eksamensopgaver sammen i studiegruppen. På flere af uddannelserne skal de studerende desuden lave en opgave, der giver adgang til enten næste semester eller eksamen. I forbindelse med opgaverne og eksaminerne har de studerende enten nogle uger uden undervisning, hvor de kan skrive intensivt på deres opgaver, ellers skal de over en længere periode finde tidspunkter før og efter undervisning, hvor de kan lave opgaverne.

De undervisningsrelaterede aktiviteter i studiegrupperne foregår på fire ud af de seks uddannelser. Aktiviteterne består overordnet af forberedelse til undervisningen. Det kan blandt andet være forberedelse til fremlæggelser, fælles udarbejdelse af opgaver og at skrive fælles afleveringer. De to uddannelser, hvor der ikke foregår undervisningsrelaterede aktiviteter i studiegrupperne, er de to uddannelser, hvor de studerende laver projektopgaver. Mængden af undervisningsrelaterede aktiviteter varierer både hen over et enkelte semester og over hele uddannelsen. De studerende skal typisk lave både undervisningsrelaterede aktiviteter og eksamensaktiviteterne i de samme studiegrupper. Hvor, hvordan og hvor ofte de studerende mødes afhænger derfor af mængden af forberedelsesaktiviteter og eksamensaktiviteter. Flere af de studerende mødes fast én gang om ugen med deres studiegruppe, og andre studiegrupper mødes mere løseligt, når det giver mening i forhold til de undervisningsrelaterede aktiviteter, som de skal lave. På to af uddannelserne snakker de studerende om studiedage, som er dage uden undervisningsaktiviteter, hvor de kan mødes i studiegrupperne. En studerende fortæller, at de ofte bruger disse dage på enten eksamensaktiviteter eller undervisningsrelaterede aktiviteter.

“... vi har det, der hedder studiedag, som ikke er skemalagte dage. Vi har ofte et eller andet projekt, en aflevering eller andet, som måske vil være godt at lave der. Så mødes man i studiegrupperne der. Det er måske hver anden-tredje uge agtigt. Det har været rigtig meget i starten. Der har vi haft rigtig mange studiedage”

Studerende 17, 1. semester
Uddannelse C

De studerende sidder enten hjemme hos nogen i gruppen, på campus eller mødes online for at lave opgaverne. Det varierer fra studiegruppe til studiegruppe, hvor de mødes.

Samarbejdsaktiviteter i studiegrupperne forgår på fire ud af de seks uddannelser. Samarbejdsaktiviteter er møder, hvor de studerende i studiegrupper taler om deres samarbejde. Det er muligt, at der også foregår mindre strukturerede samarbejdsaktiviteter på de sidste to uddannelser, men de studerende har ikke omtalt dette i interviewene. På en af uddannelserne er der planlagt et evalueringsmøde midt på semesteret, hvor de studerende skal tale om deres samarbejde. De studerende oplever denne

midtvejsevaluering som en konstruktiv og værdifuld aktivitet. Det er underviserne, som rammesætter evalueringen, men det er de studerende, som selv skal stå for den. Flere studerende nævner også, at de holder møder, hvis samarbejdet i studiegruppen ikke fungerer optimalt (se også afsnit 10.1).

”Vi tog et gruppemøde, som simpelthen bare hed ’trivsel’. Jeg kan huske, at vi snakker om det, fordi der havde været nogle gnidninger. Det blev taget skide godt imod af alle parter, og vi fik snakket tingene igennem og fik ligesom sat ord på, hvorfor vi er, som vi er, og hvorfor vi gør, som vi gør. Sådan at hvis vi nu kom i en presset situation igen, så ved vi hvorfor, at vi agerer, som vi gør”

Studerende 8, 2. semester
Uddannelse B

Her fortæller den studerende, at mødet handler om at lære hinanden at kende og forventningsafstemme, sådan det kan undgås, at der opstår gnidninger igen.

7.3 Studiegruppeaktiviteter i kategori 3

På tværs af de seks uddannelser er der 16 studerende, som omtaler studiegruppearbejde, der kan kategoriseres som kategori 3. Kategori 3 er selvstudieaktiviteter, hvor underviseren ikke deltager. Ud fra de studerendes udsagn har vi identificeret to typer af aktiviteter, der går ind under denne kategori: eksamensrelateret selvstudie og løbende sparring. I praksis kan de to typer af aktiviteter godt overlappe, da den løbende sparring kan handle om emner, som de studerende skal bruge til eksamen.

Løbende sparring i form af selvstudie i studiegrupperne foregår på fem ud af seks uddannelser. Det kan foregå på en mere eller mindre løst struktureret måde. Den mest ustrukturerede form foregår ved, at de i flere studiegrupper skriver beskeder til hinanden, hvis de er i tvivl om noget fagligt. I mange af studiegrupperne har de en fællesbesked, hvor de kan stille spørgsmål ud til alle i studiegruppen. På den måde kan de få hjælp til at forstå teorier, emner eller andet, som de har svært ved. Det kan også foregå ved, at nogle af de studerende i studiegruppen mødes få gange over semesteret for at snakke omkring faglige emner. Det kan enten være sammen med nogle, som ikke er i deres studiegruppe, men det kan også være sammen nogle få fra studiegruppen. I flere studiegrupper er der to-tre af de studerende, som mødes uden for deres faste aktiviteter med studiegruppen. Det er ofte studerende, som beskriver dem selv som havende et højere ambitionsniveau, hvor de ønsker at mødes ekstra for at diskutere faglige emner. Nogle studiegrupper mødes således også udover det, som er rammesat af studiet, sådan de kan forberede sig og læse sammen. De studerende oplever det som givende at kunne sparre med hinanden. På en af uddannelserne er der en årgang, hvor de har opbygget en helt speciel form for læsegruppe, som inkluderer en stor del af de studerende. En studerende fra årgangen har svært ved at beskrive gruppen, men forklarer, at det er en gruppe for de mest drevne mennesker.

”Jamen, det er de mest drevne mennesker i vores klasse. Skal man ikke sige det sådan. Vi sætter os ned og arbejder sammen nogle gange, og ligesom kæmper igennem, og får lavet alle de her projekter, opgaver, assignments. Ja almindelige lektier. Får læst osv.”

Studerende 20, 3. semester
Uddannelse D

Gruppen er dynamisk, og alle på årgangen kan være med. Der er ikke nogen faste mødetidspunkter, og hele gruppen er aldrig samlet. Møderne opstår ved, at der enten er en, som skriver ud på årgangens fælles WhatsApp gruppe eller ved, at én spørger om hjælp efter undervisningen. Det er muligt at gå ind og ud af gruppen, afhængigt af hvor ambitiøs man er i de forskellige fag og emner.

På en af uddannelserne opfordrer underviserne eksplicit de studerende til at have en læsegruppe udover deres studiegruppe (se også afsnit 6.3). Hvor studiegrupperne er organiseret og rammesat med faste opgaver af underviserne, er læsegruppen selvorganiseret og hører dermed ind under kategori 3. De studerende oplever at læsegruppen og studiegruppen kan bruges til forskellige formål.

”Så læsegrupper er gode i forhold til at finde nogle, som har samme ambitionsniveau i forhold til hvor lang tid man bruger på det, hvor studiegrupperne jo så er fede i forhold til, at du får lov til og arbejde med mange forskellige mennesker.”

Studerende 17, 1. semester
Uddannelse C

Disse læsegrupper bruges både til at sparre i løbet af semesteret, men de bruges i høj grad også til at læse op til eksamen sammen.

Eksamensrelateret selvstudie i studiegrupperne fortæller en eller flere studerende om på to ud af de seks uddannelser. På den ene uddannelse tager det form af de førnævnte læsegrupper, som uddannelsen opfordrer de studerende til at have. De studerende beskriver, at de er mere og mere i læsegrupperne, som eksamen nærmer sig. På den anden uddannelse beskriver de, at de skal op til individuelle eksaminer, men at de hjælper hinanden med at læse op. Det foregår ofte i den studiegruppe, som de alligevel er inddelt i.

7.4 Studiegruppeaktiviteter i kategori 4

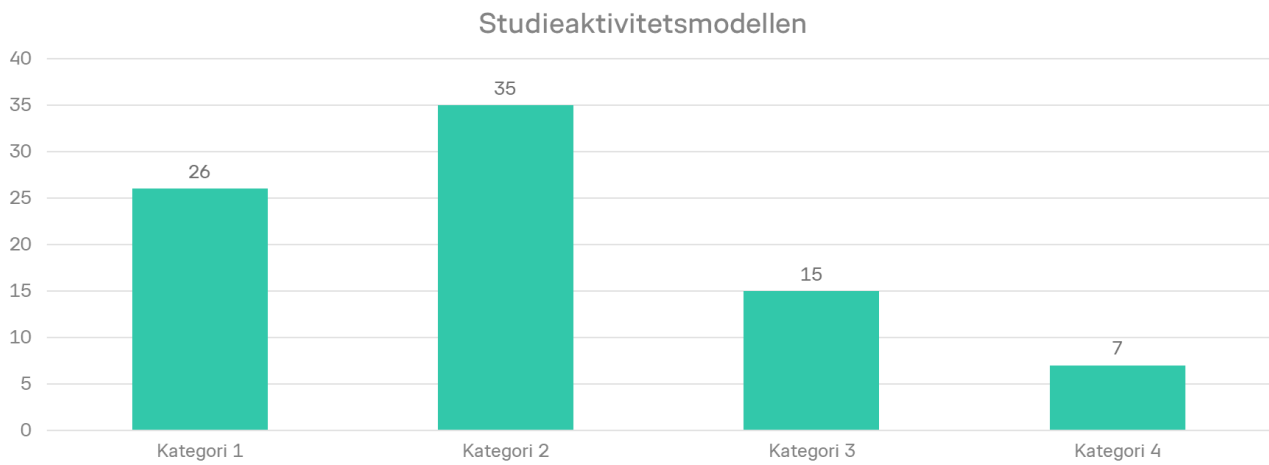
På tværs af de seks uddannelser omtaler syv studerende studiegruppearbejde, der kan kategoriseres som kategori 4 aktiviteter. Kategori 4 er studieaktiviteter, hvor de studerende har hovedansvaret for at tage initiativ til aktiviteten, men hvor underviser også deltager. I undersøgelsens interviews med studerende er denne type aktiviteter dog begrænset til vejledning i studiegrupper.

Vejledningen foregår enten ved, at de studerende kontakter undervisere eller vejledere for at arrangere et møde, og ellers kontakter de studerende underviseren umiddelbart efter undervisningen. Flere studerende kontakter underviseren efter undervisningen, for så er studiegruppen samlet, og underviseren er nem at få fat i. Kontakten, som de studerende omtaler i disse interviews, omhandler oftest uoverensstemmelser i gruppen, det kan være faglige udfordringer og samarbejdsudfordringer. Det er kun på to af uddannelserne, hvor de studerende har nævnt, at de har taget kontakt til en underviser eller vejleder for at arrangere et vejledningsmøde, men det er tydeligt, at størstedelen af de studerende på alle uddannelserne er klar over, at de har mulighed for at arrangere et møde med en underviser eller vejleder.

7.5 Opsamling

Analysen viser, at de studerende primært anvender studiegrupper til studieaktiviteter, som uddannelsen har hovedansvaret for at tage initiativ til (kategori 1 og 2). De studerende bruger i mindre grad studiegrupperne til studieaktiviteter, som de selv er ansvarlige for, herunder selvstudie i form af forberedelse og eksamenslæsning (kategori 3 og 4). Se figur 2.

Figur 2. Typen af studiegruppeaktiviteter kategoriseret ud fra studieaktivitetsmodellen.

Dette peger på, at de studerende i høj grad forbinder studiegrupperne med studieaktiviteter rammesat af uddannelsen, og at de ikke nødvendigvis oplever studiegrupperne som nyttige i forhold til de studieaktiviteter, som de selv har ansvaret for, som fx eksamensforberedelse eller læsning til undervisningen. Her læser de enten alene eller finder sammen med andre studerende uden for deres studiegruppe.

8 Forberedende undervisning i studiegrupper

På alle seks uddannelser modtager de studerende studiegruppeforberedende undervisning. Indholdet varierer, men fælles er, at de studerende undervises i forskellige former for facilitering og styring af studiegruppearbejdet, herunder anvendelse af studiegruppekontrakter.

Der er blevet arbejdet meget med studiegrupper på uddannelserne de seneste år. Derfor ses det også i interviewene, at de førsteårsstuderende oplever, at der er meget undervisning og forberedelse til arbejdet i studiegrupper. De mere erfarne studerende fortæller derimod, at de enten ikke synes, at der har været meget undervisning i studiegrupper, eller at de synes, at den er kommet sent i studieforløbet. Det større fokus på studiegruppesamarbejde på de første semestre bifaldes derfor af de mere erfarne studerende.

I det følgende beskrives først de studerendes oplevelser af den mere generelle undervisning i, hvordan de skal facilitere studiegruppesamarbejdet og håndtere eventuelle konflikter, dernæst beskrives deres oplevelser af brugen af studiegruppekontrakter.

8.1 Undervisning i facilitering og konflikthåndtering

Som med så meget andet undervisning, er der nogle studerende, som er meget begejstrede for undervisningen i studiegrupper og finder den meget anvendelig, mens der er andre studerende, som er mere kritiske, og som synes, at den pædagogiske undervisning i studiegrupper er blevet en tand for meget.

De positive studerende lægger vægt på, at de oplever undervisningen i studiegrupper som relevant og sammenhængende. I flere af de positive beskrivelser går det igen, at undervisningen er fordelt ud over en længere tidsperiode, hvor de studerende får et fagligt input til arbejdet i studiegrupperne og dernæst får mulighed for at arbejde med det i grupperne.

På en uddannelse følger de førstesemesterstuderende eksempelvis et pædagogisk fag, hvor underviserne også er deres studievejledere. Her får de teoretisk viden om samarbejde og om studiegruppekontrakten, som der også afsættes tid til at arbejde med i praksis i grupperne. Gennemgående i de studerendes fortællinger fra denne uddannelse er netop, at de oplever undervisningen som meningsfuld, fordi de kan anvende det efterfølgende. En studerende fortæller, hvordan undervisningen gradvist gav mening, fordi uddannelsen får koblet undervisningen i de pædagogiske timer til studiegruppen.

På en anden uddannelse, hvor de arbejder mere projektbaseret, modtager de studerende undervisning i studiegruppesamarbejde som led i deres fag om projektledelse. Igen oplever de studerende denne kobling mellem fag og den mere pædagogiske undervisning i samarbejde meget givtig. En studerende fortæller, hvordan gruppearbejdet bliver præsenteret i bider:

”Faktisk helheden omkring hele det her semesterprojekt kommer i bider. Det gælder både det sådan lavpraktiske gruppearbejde og også sådan lidt mere om, hvad de forventer. Delmål for selve projektet. Så der er ikke noget, som først bliver præsenteret, og så får vi lov at tage os af det. Fordi det er hele tiden er noget, der kommer i bider. Så gruppearbejdet er i høj grad givet af, hvad der bliver præsenteret i næste time. Så det er meget del, del og del på 1. semester. Det får vi at vide, at det jo også er noget som ændrer sig, når vi har fået de her ting ind under huden.”

Studerende 23, 1. semester
Uddannelse D

Et andet fællestræk er, at de studerende oplever, at undervisningen er koblet til professionen, og at de dermed kan gøre brug af redskaberne både under studiegruppearbejdet men også senere i deres professionelle samarbejde. Flere studerende nævner eksempelvis, at det er vigtigt, at de lærer at kommunikere, da det er en kompetence, som de skal bruge som færdiguddannede, og det ansvar må de tage på sig:

"De [underviserne] har været meget obs. på at sige "I bliver nødt til at kommunikere med hinanden". Vi har også i pædagogik lært lidt om kommunikation, både den professionelle om hvordan vi kommunikerer med vores patienter og sådan noget, men også hvordan vi kommunikerer med vores kollegaer. Her på uddannelsen, der har de sagt: "jamen, I er kollegaer i dag, så I skal lære det nu", og har også snakket lidt om det her med, at "I gider jo ikke have bagtaleri på jeres arbejde, så det skal bare dø nu". Så jeg tror, det har været påtalt fra lærernes side, og så har ansvaret ligesom ligget hos os, og det bliver vi jo nødt til og tage."

Studerende 17, 1. semester
Uddannelse C

Ligesom vi har set tidligere, så spiller professionen altså også her en rolle i forhold til at legitimere uddannelsernes stærke fokus på vigtigheden af kommunikation og samarbejde i studiegrupperne.

Det er ligeledes et gennemgående træk i mange af interviewene, at de studerende ofte er lidt forbeholdne overfor undervisningen i studiegrupper til at starte med. De glæder sig til at komme i gang med deres uddannelse og de nye fagspecifikke fag, og flere udtrykker, at de ikke er særligt motiverede for det mere bløde, pædagogiske fag om samarbejde. Flere fortæller dog, at de synes, at undervisningen har været rigtig god og relevant, når de først har fået erfaring med at arbejde i studiegrupper. Dette peger igen på, at de studerendes udbytte af undervisningen i studiegrupper kan understøttes af, at undervisningen ikke nødvendigvis finder sted som det allerførste i studieopstartsperioden, hvor mange andre ting fylder, og hvor de ikke har lært hinanden rigtig at kende i studiegrupperne endnu.

De mere kritiske studerende oplever ikke i samme grad, at undervisningen er meningsfuld, og at de kan gøre brug af de lærte redskaber – hverken i studiegrupperne eller senere. En fortæller eksempelvis om en logbog, hvor de hver dag skulle skrive deres tanker ned om, hvordan det var gået, men at det ikke blev brugt "til en fis", og at det derfor bare blev til en ekstra forpligtelse, som de mindede hinanden om i gruppen.

Andre fortæller, at de oplever undervisningen som lang og kedelig, hvor de skulle læse en masse inden og lytte en masse i timerne. De oplever den som afkoblet fra andre fag og faktisk også studiegruppearbejdet i sig selv. De beskriver undervisningen om studiegrupper som noget, der skal overstås, så man kan komme i gang med det "rigtige arbejde". Det gælder faktisk også for flere af de ellers positive studerende, at de oplever undervisningen som tung og kedelig og svær at bruge i praksis.

Enkelte studerende, typisk de ældre studerende, reagerer også på de mere pædagogiske og sociale indslag i studiegruppedannelsen- og undervisningen. De ønsker ikke at lave forskellige former for lege som fx "sig dit navn og et dyr, der starter med samme forbogstav". Som en studerende siger, så er hun jo ikke startet på pædagoguddannelsen. De vil gerne have mere "voksne" og professionelle introduktioner til hinanden. "Walk and talk" nævnes her, som et konkret eksempel.

På den ene side efterspørger flere studerende redskaber og viden om, hvordan konflikter kan håndteres. På den anden side, siger de også selv, at de ikke er klar til at tage undervisningen ind, når de lige er startet, og der er så meget andet, som fylder. De studerende kan opleve det som uhåndgribeligt at høre en masse om konflikthåndtering, inden de selv har oplevet konflikter i studiegruppen. Gennemgående viser de studerendes udtalelser, at de studerende bedre kan forholde sig til undervisningen om studiegrupper, når det kommer gradvist og i forbindelse med selve arbejdet i studiegrupperne. Det er dog vigtigt for de studerende, at de kan få hjælp og gode råd, når konflikterne opstår.

8.2 Studiegruppekontrakter til forventningsafstemning

På alle seks uddannelser introduceres de studerende til brugen af studiegruppekontrakter. De studerende er generelt meget positive for brugen af kontrakter, som de anser som et brugbart værktøj både til forventningsafstemning, men også i forhold til at løse konkrete konflikter, når de opstår (se mere herom i afsnit 10.2).

Flere studerende fortæller, at de oplever, at arbejdet med kontrakten er med til at hjælpe dem med at tage samtalen om, hvad det gode samarbejde er for dem, og dermed sætte rammer for samarbejdet i gruppen.

De bruger således kontrakterne til både at afstemme fremmøde (mødetidspunkt, hvad gør man ved forsinkelser eller udeblivelse mm), arbejdsform (online eller fysisk; individuelt eller i gruppen) samt i nogle grupper også ambitionsniveau (enten i form af karakter eller i form af hvor meget arbejdsindsats, der skal lægges). Nogle grupper bliver eksempelvis enige om, at de ikke forventer af hinanden, at der arbejdes på studiegrupperelaterede opgaver i weekenden, og andre bliver enige om, at studiegruppemødet afholdes online tirsdag aften, for der kan alle mødes.

Studiegruppekontrakten er ikke kun med til at skabe klare rammer for arbejdsindsatsen, men enkelte studerende oplever det også som en beskyttelse mod overarbejde eller over-ambitiøse studerende. En studerende fortæller eksempelvis, at han på et tidspunkt var i en gruppe, hvor de var meget seriøse med deres studiegruppeprojekt og brugte så mange timer på det, at han endte med at dumpe et andet fag, fordi han ikke havde haft tid til at læse op til eksamen til faget. Han ser derfor kontrakterne som mere end blot forventningsafstemning, men også som en beskyttelse.

”Den er lavet for at beskytte os. Ikke nok med at den skal få alle til at lave et eller andet, og hvis de ikke laver noget, så kan man referere til gruppekontrakten og tage fat i vores lærer. Den er også med til at beskytte dem, der er med i gruppen, sådan man ikke overarbejder. For vi prøver på at afstemme, hvornår en opgave burde være færdig, fx når der står det og det og det. Når vi er nået frem til de her tre resultater, så er den opgave slut. Så skal vi ikke komme senere og sige, hvad med den fjerde og femte og sjette, som vi lige har fundet på. Hvor blev de af? Så det er med til også at beskytte, så jeg tror, at det er i alles interesse.”

Studerende 20, 3. semester
Uddannelse D

Der er naturligvis også nogle studerende, som er mindre positive i forhold til kontrakterne. De oplever i højere grad kontrakterne som en formalitet og ikke et redskab, de kan bruge i praksis. Dette skyldes dels, at de har svært ved at se formålet med kontrakten, da de ikke behøver den for at tale om tingene. Dels at de ikke oplever, at der bliver fulgt op på kontrakterne, men at de bliver ”lagt på hylden” eller bare ”samler støv”, som enkelte udtrykker det.

På enkelte af de seks uddannelser er kontrakterne obligatoriske at lave i grupperne, og grupperne skal aflevere kontrakten til underviserne. På andre uddannelser er det mere frivilligt – her bliver der afsat tid til at lave kontrakterne, men der bliver ikke fulgt direkte op på, om grupperne har fået lavet dem. I interviewene giver flere studerende udtryk for, at de vil ønske, at kontrakterne er obligatoriske, da det ellers kan være svært at indtage rollen som den studerende, der kræver, at kontrakten laves, hvis de andre synes, at det er noget pjat. Som en studerende siger, så kan man hurtig komme til at virke meget regelret og firkantet. En anden fortæller, at hun endte med ikke at kræve, at gruppen brugte tid på det, fordi hun var bange for, at de andre i gruppen så ville blive trætte af hende.

Endeligt peger flere studerende på, at selv om de ikke senere aktivt har anvendt kontrakterne i konflikter, da der ikke har været konflikter, så har det været et godt redskab til forventnings-afstemning. Flere af de erfarne studerende fortæller derfor også, at de er fortsat med at lave kontrakter på de senere semestre, selvom det ikke længere nødvendigvis kræves eller understøttes af uddannelsen. Omvendt oplever enkelte, at de, i takt med at underviserne ikke længere understøtter kontrakterne aktivt på de senere semestre, er stoppet med at lave dem. De efterspørger derfor, at uddannelsen fastholder et fokus og krav om studiegruppekontrakter.

8.3 Opsamling

Samlet viser afsnittet, at den forberedende undervisning i studiegrupper opleves forskelligt blandt de studerende. Overordnet set oplever de studerende undervisningen i studiegrupper som mest meningsfyldt, når den bliver koblet til arbejdet i studiegrupper. Hvis undervisningen bliver for teoretisk, synes de studerende ikke, at det hjælper dem i deres konkrete studiegruppearbejde. Mange af de studerende oplever derfor en gradvis oplæring i at arbejde i studiegrupper som særdeles relevant. Alle uddannelserne benytter desuden studiegruppekontrakter som en del af deres forberedelse til

studiegrupper. De fleste af de studerende oplever kontrakterne som gode til både at forventningsafstemme og til at hjælpe dem, når der opstår konflikter. Nogle af de studerende efterspørger dog, at uddannelserne understøtter løbende opdateringer af kontrakten, så den vedbliver at være et dynamisk værktøj.

9 Studiegruppetrivsel

For at undersøge de studerendes trivsel i studiegrupperne anvendes som tidligere nævnt den såkaldte PERMA-model til at belyse forskellige dimensioner af studiegruppetrivsel: Positive følelser, engagement, relationer, mening og arbejdspræstation.

Undersøgelsen af studiegruppetrivsel bygger på de interviewedes gengivelser af deres studiegruppearbejde, herunder hvilke udfordringer de har mødt undervejs i studiegruppearbejdet i løbet af deres studie og håndteringen heraf. Dimensionen 'positive følelser' anvendes som et overordnet mål for de studerendes studiegruppetrivsel. Det er i den forbindelse vigtigt at nævne, at der er tale om analytiske kategorier, og at fem dimensioner i praksis er forbundet.

9.1 Positive følelser

Helt overordnet er størstedelen af de interviewede studerende grundlæggende positive overfor studiegrupper, og blot en enkelt af de interviewede studerende er negativ. En større gruppe bestående af 14 studerende er dog ambivalente i forhold til studiegrupper og beskriver både positive og negative følelser.

De positive studerende har ofte selv positive erfaringer med studiegruppearbejdet, og de forbinder således studiegruppearbejdet med noget positivt. De ambivalente studerende har typisk blandede oplevelser med det at være i en studiegruppe. De kan godt se formålet med at arbejde i studiegrupper og er også glade for det, når det fungerer godt, men er utrygge og frustrerede over studiegruppearbejdet, når det ikke fungerer. En giver udtryk for, at det opleves som "grænseoverskridende" at starte på en ny uddannelse og så blive "smidt sammen" med tre-fire personer, som man ikke kender. En anden fortæller, at han er glad for at arbejde i studiegrupper samtidig med, at han synes, at det kan være "pisseirriterende", da han oplever dannelsen af grupper som besværlig, og at det sker på nogle "mærkelige præmisser".

Den studerende, som er negativ overfor studiegrupper, beskriver sig selv i interviewet som "et ekstremt anti-studiegruppe-eksempel". Hendes modstand mod studiegrupper skyldes primært, at hun foretrækker at arbejde alene. Hun har dårlige erfaringer med studiegrupper fra tidligere uddannelser, men fungerer egentlig fint i sin nuværende studiegruppe, hvor de uddelegerer arbejdet og efterfølgende gennemgår det sammen. På trods af disse mere positive oplevelser af studiegruppearbejdet på hendes nuværende uddannelse på VIA, fortæller hun, at hun dog til enhver tid vil foretrække at arbejde alene.

Det er ikke alle positive studerende, som udelukkende har positive oplevelser med at skulle arbejde i studiegrupper. Enkelte fortæller, at de også har været i studiegrupper med udfordringer, men at de på trods heraf synes, at studiegrupper er en god og vigtig del af det at studere. En fremhæver den personlige læring og udvikling, som det udfordrende samarbejde kan afstedkomme, hvor en anden beskriver studiegrupper som en "nødvendighed" for at kunne nå igennem pensum og opgaver og "få det hele med".

Det er et gennemgående træk i analysen af de studerendes udsagn, at deres fortællinger springer i tid, og at deres refleksioner over spørgsmålene inddrager både fortid, nutid og nogle gange også fremtid. Studiegruppetrivsel er således et komplekst og dynamisk fænomen, der hurtigt kan ændre sig over tid og sted. Det gør det vanskeligt at karakterisere studiegruppetrivslen for den enkelte studerende, som enten høj eller lav, da dette kan ændre sig over tid eller mellem grupper. Det betyder også, at det gør det svært at lede efter mønstre i data ud fra den generelle karakteristik af de studerende som enten positive, negative eller ambivalente. I stedet for vil det analytiske fokus i det følgende være på årsager til de udfordringer og konflikter, som kan føre til mistrivsel i studiegrupperne.

9.2 Engagement

Et vigtigt element i studiegruppetrivsel er engagement. De studerende skal opleve selv at være engagerede i studiegruppensamarbejdet, ligesom det er vigtigt, at de oplever et tilsvarende engagement fra

de medstuderende i studiegruppen. Her viser analysen af interviewene med de studerende, at særligt uenigheder om fremmøde og arbejdsform kan udfordre samarbejdet. Det kan være irritation over, at et gruppemedlem ofte kommer for sent, ikke møder op til undervisningen eller ikke overholder deadlines. Ustabil fremmøde giver frustration blandt de øvrige medlemmer af gruppen og flere fortæller, at det også fører til skænderier og dårlig stemning i gruppen.

Fremmøde og arbejdsform er tæt forbundet med ambitionsniveau, dog uden at være det samme. Man kan fx godt have et højt ambitionsniveau i gruppen, samtidig med at man er enige om, at der er fleksible rammer for, om man deltager i undervisningen eller ej.

For at forebygge fremmødekonflikter, fortæller en stor del af de studerende, at de netop som en del af deres studiegruppekontrakt eller indledende forventningsafstemning eksplicit afstemmer forventninger til fremmøde og arbejdsform. Hvor nogle grupper aftaler, at det er vigtigt at alle møder op til alt undervisning og gruppearbejde, så lægger andre grupper vægt på fleksibiliteten, og at der i gruppen er en rummelighed i forhold til andre forpligtelser, hvad enten det er familie, arbejde eller noget helt tredje. Flere pointerer, at så længe folk laver deres ting, så skal det også være i orden at melde sig syg eller melde fra et møde, uden at man skal komme med forklaringer. Som en studerende siger, så handler det også om at være large over for hinanden:

"Altså, vi ved jo alle sammen godt, at hvis man er lidt large, så er de andre også den anden vej. Uanset hvor mange regler vi laver, så vil der altid komme et eller andet, vi ikke har tænkt på. Så hvis man ikke er lidt large den ene vej, så den dag man selv skal et eller andet, så er man heller ikke den anden vej."

Studerende 11, 5. semester
Uddannelse B

En stor del af de studerende peger ligeledes på ambitionsniveau som en typisk årsag til uenigheder og konflikter i studiegrupper. De fortæller, at det kan være svært at arbejde sammen, hvis man i gruppen har forskellige perspektiver på, hvor meget energi man ønsker at lægge i arbejdet, og hvad det skal munde ud i. Flere af de studerende pointerer, at det ikke bare handler om karakterer, men om indstillingen til gruppearbejdet, herunder at man deltager aktivt, ytrer sine meninger og kommer med konstruktiv kritik.

Nogle studerende fortæller i den forbindelse, at de oplever, at deres medstuderende tager for lidt ansvar for arbejdsopgaverne, og at de må tage rollen som primus motor på sig og hele tiden være den, der planlægger det næste skridt. Som én siger, så kan det "være lidt hårdt hele tiden at være den, der spørger: Hvornår gør vi hvad? Og hvad skal vi?" (Studerende 28, 6. semester, uddannelse E).

Det er dog ikke kun oplevelser af for lavt ambitionsniveau hos de medstuderende, der kan bringe frustration. Det samme kan oplevelser af et for højt ambitionsniveau. Nogle studerende fortæller om studiegrupper, hvor de oplevede, at barren blev sat meget højt i gruppen. Hvor én giver udtryk for, at det gjorde hende usikker på, om hun var god nok til gruppen, fortæller en anden som tidligere nævnt om, at et ikke afstemt ambitionsniveau i gruppen betød, at han dumpede en anden eksamen, fordi han simpelthen ikke havde tid til at læse op til den. Dette peger på, at det ikke nødvendigvis er forskellige ambitionsniveauer i sig selv, der er afgørende for uoverensstemmelser, men i højere grad forskellige indstillinger til hvordan, hvornår og hvor studiegruppearbejdet skal foregå.

De forskellige holdninger til arbejdsindsats kan også bidrage til usikkerhed i gruppen om, hvad der forventes af dem. En studerende fortæller eksempelvis om en studiegruppe, hvor en medstuderende af sig selv påtog sig mange opgaver, men uden at de andre egentlig synes, at der var behov for det:

"... nogle gange var meget lettende og dejligt, hvor man tænkte: 'Nej, hvor er det dejligt, du bare sådan har siddet og transskriberet hele det her interview, selvom vi ikke har bedt dig om det. Så behøver vi andre da ikke at gøre det, og bruge sådan tid på det'. Men hvor man så også bagefter kunne føle sig sådan lidt klemmt og være sådan lidt 'åh nej, forventer du så, at vi gør det samme?' Fordi det har vi ikke overskud til, men du kører bare derudaf, som en arbejdshest.' Der er jo ikke nogen, som behøver det, og så kan jeg godt være lidt bange for, at det bliver lidt martyragtigt, hvor man vil sige: 'Nu har jeg gjort alt det her'. 'Men der var ingen, der bad dig om at sidde og bruge en halv time af din fritid på det her, når vi andre ikke har gjort det.'"

For at forebygge konflikter, der bunder i uenigheder om fremmøde og arbejdsindsats, så foreslår flere af de interviewede studerende, at man i gruppedannelsen skal inddrage ambitionsniveau som et eksplicit kriterie for sammensætningen (se afsnit 6), ligesom de peger på studiegruppekontrakten som et godt redskab til at afstemme arbejdsindsatsen (se mere herom i afsnit 10).

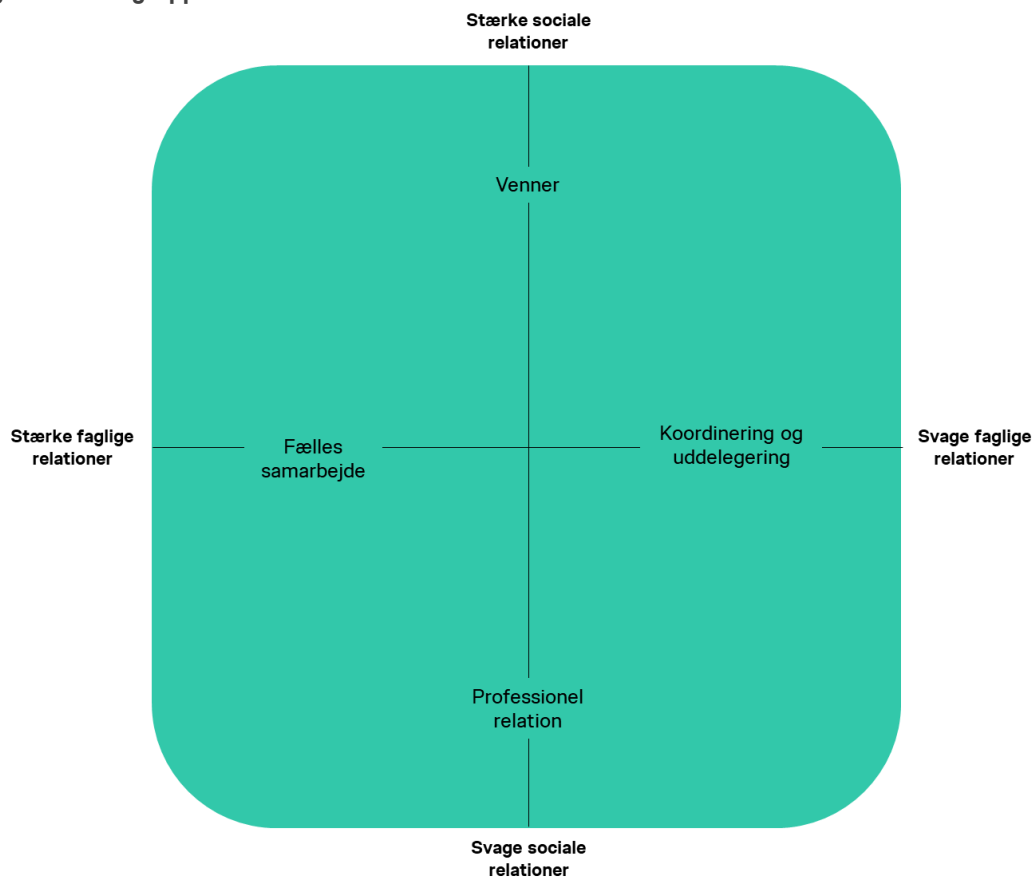
På en uddannelse gør man som nævnt i afsnit 6.3 brug af både studiegrupper og læsegrupper. Det fremgår af interviewene med flere af de studerende her, at det kan bidrage til at løse udfordringer med ambitionsniveau, fordi studiegrupperne primært anvendes til at løse læringsaktiviteter koblet til de enkelte fag og timer, hvorimod læsegrupperne, som de studerende selv danner, anvendes til undervisnings- og eksamensforberedelse (se også afsnit 7.3).

9.3 Relationer

Som beskrevet i afsnit 3, så peger forskning på, at studiegrupper kan bidrage til at styrke de studerendes faglige og sociale integration på uddannelsen og dermed fastholde dem på uddannelsen. I undersøgelsen varierer det meget, hvor stærke de studerendes sociale relationer er i studiegrupperne, hvorimod langt de fleste oplever høj grad af faglig relation i studiegruppen.

De forskellige grader af sociale og faglige relationer i studiegrupperne kan illustreres ved hjælp af nedenstående firefeltfigur (figur 3), som er udviklet på baggrund af interviewene. På den horisontale akse er graden af faglige relationer, hvor stærke faglige relationer er kendetegnet ved fælles samarbejde, og svage faglige relationer omvendt er kendetegnet ved koordinering og uddelegering af opgaver. Her løses opgaver individuelt og samstemmes og kvalificeres i plenum efterfølgende, hvorimod opgaverne løses i fællesskab, når der er stærke faglige relationer. På den vertikale akse er graden af sociale relationer, hvor stærke sociale relationer er kendetegnet ved venskaber, der også rækker over i det private liv, mens svage sociale relationer er kendetegnet ved et mere kollegialt fællesskab, hvor man kan hygge sig med hinanden omkring det faglige.

Figur 3. Studiegruppe relationer.

Stærke sociale og faglige relationer

Knap en tredjedel af de studerende fortæller, at de oplever, at der er både stærke sociale og faglige relationer i (en eller flere af) deres studiegrupper (svarende til øverste venstre kvadrant i figur 3). Udover at mødes jævnligt over det faglige og arbejde godt sammen, så mødes gruppen også socialt ved siden af undervisningen og opgaverne. For nogle er der tale om et privat venskab, hvor man mødes hjemme hos hinanden, fejre højtider sammen så som julefrokoster, går i byen sammen eller dyrker sport sammen. For andre er det i høj grad uddannelsesinstitutionen, som udgør rammen om de sociale relationer. Her mødes de studerende til fredagsbar eller til fælles, improviseret morgenmad, hvor nogle har bagt boller og andre har kaffe med. Som en studerende siger, så betyder det alverden, når man som ham kommer udefra og ikke kender mange i byen, og han beretter glad om, at et venskab er ved at danne sig i gruppen.

Fælles for disse studerende er, at de ønsker og prioriterer det sociale element i studiegruppen. Flere af dem udtrykker en tro på, at gode venskaber også giver et bedre studiemiljø. Enkelte forsvarer ligefrem dette synspunkt, da de af deres undervisere har fået af vide, at det ikke altid er en god ide være i gruppe med sine venner. I nedenstående citat er det tydeligt at se, hvordan den studerende både gentager, men også går i rette med, udmeldingerne fra underviserne og ender med at konkludere, at man godt kan arbejde godt sammen med alle, selvom man har tættere venskaber med nogle.

"... Men nej, jeg synes egentlig ikke det har været et problem at arbejde sammen med ens veninder. Jeg tror også nogle gange, at det gør, at man kender hinandens styrker og svagheder. (...) Jeg tror også, man tør sige tingene lidt mere ærligt, hvis det er en, man kender. Så jeg tror, det kan have sine fordele at arbejde sammen med en, man kender. Men det kan jo klart også have sine ulemper, og vi skal jo kunne arbejde sammen med alle, man kan jo ikke vælge sine kollegaer. Men, jeg tror – det er i hvert fald også

det, jeg har oplevet ude i [praktikken] – at der er jo bare nogle, man klinger bedre med end andre, men derfor snakker man pænt og kan godt samarbejde, fordi alle er jo dygtige til det, de laver.”

Studerende 32, 7. semester
Uddannelse F

For flere af de studerende udgør det sociale element således en vigtig del af det at være i studiegruppe, og det er noget, som de prioriterer højt.

Stærke faglige og svagere sociale relationer

Lidt mindre end halvdelen af de studerende fortæller, at de er i (en eller flere) studiegrupper, hvor de hygger sig sammen omkring det faglige, men at de sociale relationer ikke rækker herudover, der er ikke tale om egentlige venskaber. De studerende fortæller her, at de ofte hygger og socialiserer lidt, inden og/eller efter studiegruppemødet går i gang, at der er en god tone, hvor man joker og laver sjov med hinanden. Relationen kan således karakteriseres som liggende mellem øverste og nederste venstre kvadrant i ovenstående figur med en mellem grad af sociale relationer og høj grad af et fælles samarbejde.

Fælles for studerende i denne gruppe er, at de sætter pris på det gode samarbejde og de gode relationer, men at størstedelen ikke ønsker, at det skal udvikle sig til et privat venskab. Som nedenstående citat tydeliggør, så er de på studiet for at uddanne sig, og at de ikke ønsker eller ikke har tid til at involvere sig privat med de andre studerende:

”... jeg vil gerne have, at man får løst arbejdet, og at der ikke går for meget snak i den. Men det er meget rart, at når man så bliver færdig med en opgave, at man kan sidde at snakke og hygge sig, indtil tiden er gået, og man skal samles igen [i klassen]. Men jeg har aldrig dyrket det der med at ses uden for studiet. Det kunne godt være, at hvis jeg stadig var 20, og jeg ikke havde børn, så ville jeg gerne, men jeg har simpelthen ikke tid til det”

Studerende 2, 6. semester
Uddannelse A

For en mindre gruppe af de studerende er relationen i (en eller flere af) deres studiegrupper ren professionel (nederste venstre kvadrant i figuren). De arbejder godt sammen i studiegruppen og er fælles om opgaverne, men deres veje slutter, når undervisningen er forbi eller opgaven færdiggjort. En studerende sammenligner det med en arbejdsplads: ”Vi møder op, arbejder og går hjem. Vi er kollegaer” (Studerende 24, 6. semester, uddannelse D).

En anden studerende fortæller her, at underviserne på hans uddannelse har gjort meget ud af at fortælle de studerende, at de skal være professionelle kolleger og ikke venner. Han oplever, at det har gjort det nemmere for dem at arbejde sammen, fordi de ikke behøver at tænke over det sociale. Han mener også, at det gør det nemmere, hvis man er endt i en gruppe, hvor man egentlig ikke har meget tilfælles med de andre, fordi der så ikke er et pres for det sociale.

For nogle studerende er det fint, at der primært er tale om et rent professionelt arbejdsfællesskab. De ønsker at fokusere på de faglige opgaver, og flere fortæller, at de oplever, at for meget socialt forstyrrer arbejdet, så det ”nogle gange [ender] ud i mere snak, fnis og pjat end reelt arbejde” (Studerende 1, 1. semester, uddannelse A). Andre studerende oplever, at det faglige fællesskab prioriteres over det sociale fra uddannelsens side, og de ønsker, at uddannelsen ville gøre mere for at fremme det sociale. Dette kommer bl.a. til udtryk i nedenstående citat, hvor en studerende argumenterer for, at et styrket socialt fællesskab også vil styrke det faglige niveau:

”Måske, at når der bliver taget hånd om studiegrupper her på uddannelsen, så er det fagligt, der bliver taget hånd om det. Og hvordan vi er i et fagligt fællesskab. Det er ikke så meget, jamen, hvad laver vi ellers. Altså, det er der ikke så meget fokus på igen. Og jeg tænker, at hvis man, specielt på første semester og i starten, havde fokus lige så meget på - hvis ikke mere - at være social og være sammen

om noget i en gruppe, frem for bare at vi skal finde ud af at arbejde sammen om en opgave, det tror jeg godt kunne gøre, at man havde et bedre samarbejde på sigt i grupperne.”

Studerende 3, 1. semester
Uddannelse A

Enkelte peger på, at covid-19 nedlukningen har haft konsekvenser for det sociale fællesskab i studiegrupperne, og det er en primær årsag til, at de ikke ses mere – hverken i studiegruppen eller i klassen. Andre har omgået nedlukningen ved at ses privat i stedet for på campus, og de oplever derfor ikke i samme udstrækning, at nedlukningen har haft vedvarende sociale konsekvenser. Men samlet set italesættes covid-19 nedlukningen kun af et par enkelte studerende og fremstår derfor ikke i dette datamateriale til at være en generel, primær årsag til svagere sociale relationer i studiegrupperne.

Svage faglige og sociale relationer

Endeligt er der for enkelte af de studerende tale om, at både den faglige og sociale relation i (en eller flere af) deres studiegrupper er middel eller svag (nederste højre kvadrant i figur 3). Det er studerende, som er længere på studiet, har flere valgfag, og hvor der er tilknyttet studiegrupper til alle valgfag. Disse studerende indgår således i tre-fire studiegrupper per semester, og de giver udtryk for, at den høje arbejdsbyrde og de mange grupper betyder, at opgaverne i høj grad uddelegeres, og at man primært mødes i grupperne for at koordinere – oftest online.

Det er endvidere værd at bemærke, at for ingen af de studerende kan studiegruppe-relationerne karakteriseres som kvadrant 2 (øverste højre hjørne i figur 3), hvor der er stærke sociale relationer men svage faglige relationer. Dette skyldes formentlig, at studiegrupperne netop er organiseret af uddannelserne og rammesat omkring det faglige.

Forskellige forventninger til relationerne

Det er vigtigt igen at pointere, at relationerne i studiegrupperne er dynamiske og kan ændre sig fra gruppe til gruppe, over tid eller variere internt i gruppen. De studerende er forskellige og har forskellige ønsker til deres studiegruppe, så ovenstående variation i graden af sociale og faglige relationer i studiegrupperne udgør ikke i sig selv et problem, snarere tværtimod.

En kilde til konflikt eller mistro kan dog være, hvis den studerende er i en gruppe, hvor relationerne ikke stemmer overens med den studerendes ønsker. Et par studerende fortæller eksempelvis, at de er/har været i en gruppe, hvor de sociale relationer varierede meget indenfor gruppen, og hvor der opstod en klike i gruppen. Hvor den ene oplevede, at det i høj grad forstyrrede det faglige arbejde, så oplevede den anden i højere grad at stå uden for og føle sig alene. Dette påvirkede hende i så høj grad, at hun blev helt demotiveret og ked af det.

Hvis der er enighed i gruppen om, at nogle også ses privat, men at de andre ikke ønsker at være en del af det, så synes den varierende grad af sociale relationer indenfor en gruppe ikke at udgøre et problem. Eksempelvis fortæller en anden studerende, at de er et par stykker i hendes studiegruppe, som socialt er tættere end resten af gruppen, men at det ikke udgør et problem, fordi de i gruppen har talt om deres forskellige sociale behov og ønsker, og fordi de er opmærksomme på, at alle skal være med, når de så mødes. Dette peger på, at forventningsafstemning og italesættelse af ønsker til og behov for karakteren af de sociale og faglige relationer i studiegruppen er vigtig.

Et par stykker nævner også tidshorizonten i grupperne. At det kan være svært at opbygge gode relationer, hvis gruppen kun varer et halvt år. De foretrækker derfor, hvis der er mulighed for at være i en studiegruppe i længere tid, så man ikke skal skifte gruppe, lige når man har fået det op at køre. Når gruppedannelsen sættes mere fri på de senere semestre, er varigheden af gruppen også typisk længere, eller de studerende danner par med den samme medstuderende i flere forskellige grupper netop, fordi de har opbygget et godt samarbejde.

Gruppens sammensætning

Gruppens størrelse nævnes af flere studerende, som en anden udfordring i forhold til at skabe gode relationer i gruppen, særligt hvis gruppen er for stor. Det opleves som svært at få alle til orde, ligesom flere også fortæller om, at der opstår undergrupper i gruppen. Den optimale størrelse nævnes af flere som fire-fem personer, så gruppen heller ikke bliver for lille i tilfælde af fravær eller frafald.

Flere af de studerende giver ligeledes udtryk for, at det kan være svært at indgå i studiegrupper, hvor de er meget forskellige – enten hvor aldersforskellene er store, eller hvor nogle kommer med en erhvervsuddannelse i ryggen eller har været flere år på arbejdsmarkedet, og andre kommer direkte fra en ungdomsuddannelse. Et par stykker omtaler ligefrem sig selv som "støttepædagoger" for de unge, hvor de oplever, at uddannelsen giver dem ansvaret for at trække de mere studieumodne unge med op.

For at gøre styrken ved diversiteten i gruppens sammensætning synlig, efterspørger flere studerende, at uddannelserne er mere eksplicite om, hvordan de har sammensat grupperne, og hvilke kompetencer de hver især kommer med. Denne pointe gælder måske særligt de uddannelser, hvor studentergruppen er mere mangfoldig og både består af unge med en ungdomsuddannelse og de lidt ældre med en erhvervsfaglig uddannelse. I andre grupper er man omvendt lykkedes med at få italesat hinandens forskelligheder og styrker, og flere af de interviewede studerende fortæller, at de oplever, at de netop kan anvende forskellighederne aktivt i deres gruppearbejde.

9.4 Mening

De studerende kan i høj grad se en mening med at arbejde i studiegrupper. Undersøgelsen viser, at de studerende oplever, at studiegrupper bidrager til samarbejdskompetencer og styrket læring, og at de giver tryghed og styrker det sociale fællesskab. Disse fire meningskategorier er illustreret i nedenstående figur.

Figur 4. Oplevet mening med studiegrupperne.

Samarbejde	Læring	Tryghed	Socialt fællesskab
<ul style="list-style-type: none">• At lære at samarbejde...• ...som i professionen	<ul style="list-style-type: none">• Sparre og vidensdele• Bearbejde fagligt stof	<ul style="list-style-type: none">• Omsorg og ansvar	<ul style="list-style-type: none">• Godt studiemiljø i klassen

Godt halvdelen af de studerende fortæller at have oplevet, at de gennem studiegrupperne lærer at samarbejde. Mens nogle fremhæver samarbejdskompetencer som en personlig udvikling, hvor de lærer at give plads til alle eller selv tage ordet i en gruppe, fortæller andre, at de anser studiegrupperne som en vigtig del af deres professionelle udvikling. De anser samarbejdskompetencer som en væsentlig forudsætning for at kunne lykkes i professionen. En studerende fortæller:

"Det giver mening, at vi er i grupper, fordi det er det, fremtiden vil bringe for os. At vi skal have en form for arbejdsgruppe, når vi kommer ud, og der kan vi ikke selv sige 'jeg vil ikke være sammen med ham eller hende'. Så derfor synes jeg også, det giver god mening, at vi bare bliver kastet ud i nogle grupper. For man kan ikke selv vælge sine kollegaer"

Studerende 12, 5. semester
Uddannelse B

Nogle af de studerende fortæller, at det ikke blot handler om at lære at samarbejde, men at samarbejde på den rigtige måde – ligesom i den profession, som de uddannes til. De skal blive "klar til den rigtige verden,

hvor der er projektleder, projekter og gruppearbejde", som en studerende siger og derefter tilføjer "og vi skal lære at blive gode til det" (Studerende 20, 3. semester, uddannelse D).

Udover samarbejde angiver knap halvdelen af de studerende, at studiegrupperne er med til at styrke deres læring. Gennem studiegruppearbejdet har de mulighed for at sparre med hinanden og hjælpe hinanden. Flere fremhæver også det positive i, at de er forskellige i gruppen, og at det giver mulighed for at høre forskellige vinkler og dermed at lære noget af hinanden.

Flere af de studerende forbinder også studiegrupper med tryghed. De fortæller, at de i deres studiegruppe er gode til at drage omsorg for hinanden. Det kan være ved at være der, hvis man har en dårlig dag, eller ved at dele noter, hvis de medstuderende eksempelvis har børn og derfor kan være mere udfordrede i at dukke op til undervisningen. Som en studerende siger, "det gør det nemmere at overskue det, og også at komme i skole, hvis man har en dårlig dag, for så ved de andre det, og kan være der for en" (Studerende 29, 1. semester, uddannelse E). Studiegruppen kan således for nogle studerende udgøre et trygt og meningsfuldt læringsmiljø, hvor de studerende oplever, at omsorgen og ansvaret for hinanden er med til at fastholde dem i studiet.

Endeligt peger tre studerende på, at de oplever, at studiegrupperne også øger det sociale fællesskab i klassen, "hvor alle er med uanset hvad, og man altid er sikker på, at man har nogle at arbejde sammen med" (Studerende 3, 1. semester, uddannelse A). En studerende tilkendegiver, at han oplever, at studiegrupperne er med til at forebygge mobning og ekskludering, fordi de studerende gennem studiegrupperne lærer hinanden godt at kende og får trænet deres sociale kompetencer.

Afslutningsvist er det interessant at bemærke, at flere af de studerende i interviewene omtaler studiegrupperne som en nødvendighed og bruger ord som "kastet ud i det" og "tvunget igennem det". Ord, som ikke nødvendigvis forbindes med noget positivt. Dette indikerer, at selvom de studerende synes, at studiegrupperne kan være svære, så er de også meningsfulde, netop fordi de er med til at forberede dem til at træde ud i professionen.

Ovenstående pointe underbygges af, at størstedelen af de studerende oplever det som meningsfuldt at arbejde i studiegrupper. Undersøgelsen viser, at dette også gælder flere af de studerende, som ellers har ambivalente følelser i forhold til at være i studiegruppe. Dette tyder på, at det for mange af dem ikke er studiegruppearbejde i sig selv, som de er imod, men skyldes, at de har oplevet konkrete samarbejdsudfordringer i studiegruppearbejdet, hvilket gør dem ambivalente.

9.5 Arbejdspræstation

Arbejdspræstation handler om, hvorvidt de studerende oplever at lykkes med arbejdet i studiegruppen. Det er her interessant at se, hvor lidt denne del generelt fylder i de studerendes fortællinger om studiegruppearbejdet. I så fald de studerende i interviewene omtaler udbyttet af at være i studiegruppe, så er det primære fokus mere på det personlige udbytte i form af øget læring og samarbejdskompetencer (som beskrevet i afsnit 9.3.) og i mindre grad på det faglige output, som gruppen producerer sammen.

Ud af alle 35 interviewede studerende nævner fem eksplicit situationer, hvor studiegruppen var en medvirkende årsag til, at det gik godt til eksamen. Blot tre studerende fortæller om eksamenssituationer, hvor de oplevede, at resultatet ikke blev som ønsket pga. studiegruppen. En fortæller fx, at han oplevede, at studiegruppens fælles eksamensprodukt ikke var godt nok, og at det betød, at flere i gruppen fik en dårligere karakter, end de ellers ville have fået – og det endda selvom de var individuelt bedømt. En anden fortæller ligeledes om en situation, hvor ambitionsniveauet og arbejdsindsatsen i studiegruppen var meget forskelligt, og hvor han også oplevede, at det trak den fælles opgave ned, og at det påvirkede hans individuelle karakter. Som han påpeger i interviewet, så har han sikkert lært en masse af situationen på det personlige plan, men det kan den kommende arbejdsgiver jo ikke læse ud af karakteren, som han fik for opgaven.

Det lave fokus på arbejdspræstationen i form eksamensresultatet i interviewene kan skyldes flere årsager. En årsag kan være, at der i interviewene ikke er blevet spurgt eksplicit ind til eksamensresultaterne. Der er blevet spurgt, om gruppearbejdet skulle munde ud i en fælles eksamen, men ikke spurgt direkte ind til, hvordan det gik. En anden årsag kan være, at studiegrupperne på flere af uddannelserne ikke bruges i

forhold til eksamen (se afsnit 7). På en uddannelse læser de studerende som nævnt op til eksamen i læsegrupper, og som en studerende fortæller, så er det "rart" at det foregår i læsegruppen, "for det handler jo også i sidste ende om ens egen præstation" (Studerende 15, 1. semester, uddannelse C).

På andre uddannelser skal de studerende sammen i studiegruppen lave forudsætningskrav, studieprojekter eller semesterprojekter, som er opgaver, de skal aflevere for at få lov til gå op til eksamen. Men selve eksamen er individuel. Flere af de studerende fortæller, at de er glade for, at de bedømmes individuelt, så de kan stå på mål for eget arbejde. En studerende udtrykker eksempelvis, at han er glad for, at de kan gå individuelt til eksamen, da der er stor forskel på hvor meget tid og energi, som medlemmerne i studiegruppen ønsker at bruge på eksamen:

"... jeg er mere produktiv, hvis jeg ved, at jeg skal gå ind individuelt til en eksamen. Og jeg står også selv til ansvar for, hvad det er, jeg præsterer. Men det kommer også nok lidt af, at man har set, hvordan det har kørt i studiegruppen. At der er nogen, som bare ikke lægger lige så meget arbejde i det, som jeg selv gør, og det vil jeg have det sådan lidt mærkeligt med at gå til eksamen i. At der er nogen, som skal være afgørende for den endelige karakter, man kommer ud med. På baggrund af ikke at have deltaget særlig meget. Det synes jeg måske er lidt forkert"

Studerende 25, 1. semester
Uddannelse E

At der ikke gives karakter for studiegruppeproduktet, kan de interviewede studerende se både fordele og ulemper ved. En giver udtryk for, at det giver plads til læringsprocessen, men også at man i grupperne kan slappe lidt mere af i forhold til at skulle producere noget godt. Omvendt fortæller en studerende, at hun oplever at studiegruppen arbejder bedre, når studiegruppearbejdet har et større formål end bare at løse undervisningsopgaver sammen.

Samlet set peger undersøgelsen på, at uddannelsernes valg om i større grad at afkoble studiegruppearbejdet fra eksamener og bedømmelse kan være med til at lette presset på studiegrupperne. Dette gælder særligt på de første semestre, hvor de studerende typisk har mindre indflydelse på sammensætningen af studiegruppen, og hvor forskellige holdninger til arbejdsindsats og ambitionsniveau ofte fører til konflikter i grupperne. Senere på studiet, hvor opgaverne er større, og hvor der gives (individuel) karakter, så er presset på studiegrupperne også større, og det er her konflikterne om arbejdsindsats og ambitionsniveau kan opstå, hvis der er en oplevelse af, at man ikke arbejder i samme takt og med samme mål for øje.

9.6 Opsamling

Samlet set viser undersøgelsen, at de studerende generelt er glade for at være i studiegrupper og har positive følelser forbundet hermed. Knap halvdelen af de studerende har dog også en vis ambivalens overfor studiegruppekonceptet. På den ene side kan de godt se formålet med at være i studiegrupper, og de støtter generelt op om konceptet. På den anden side oplever de, at studiegruppearbejdet kan være svært og frustrerende grundet konflikter i gruppen.

Med hensyn til de studerendes engagement i studiegruppen, viser undersøgelsen, at forskellige syn på engagementsgraden i gruppen ofte kan udgøre en kilde til konflikt. En typisk og gennemgående årsag til konflikter er her manglende konsensus i gruppen om fremmøde og arbejdsform. Det kan knytte sig til forskellige ambitionsniveauer i gruppen, men ikke nødvendigvis. Nogle gange kan det også bare dreje sig om forskellige holdninger til, hvordan, hvornår og hvor studiegruppearbejdet udføres.

I forhold til relationer så finder undersøgelsen, at de studerendes relationer i studiegruppen i højere grad er af professionel end social karakter. Dette hænger godt sammen med uddannelsernes særlige betoning af studiegruppen som professionsforberedende. For en stor del af de studerende fungerer det professionelle samarbejde i studiegrupperne godt, dog efterspørges et højere fokus på den sociale

dimension i studiegrupperne af nogle studerende. Endvidere finder analysen, at uoverensstemmelser og konflikter kan opstå i de grupper, hvor de studerende enten er meget forskellige i alder eller baggrund, eller i de grupper, hvor blot nogle studerende i gruppen danner et socialt fællesskab, som de andre ikke er en del af.

På trods af oplevede frustrationer og konflikter i studiegrupperne oplever langt størstedelen af de studerende studiegruppearbejde som meningsfuldt. De peger særligt på, at studiegruppen styrker deres læring og evne til at samarbejde, men også at studiegruppen er med til at give en tryghed og et socialt fællesskab på studiet. Meningen er således i høj grad koblet til de studerendes egen faglige og personlige udvikling og ikke til det konkrete faglige output (arbejdspræstationen), som gruppen leverer. Det lave fokus på gruppens arbejdspræstation kan skyldes, at studiegrupperne i høj grad bruges af uddannelserne til undervisningsaktiviteter eller eksamensforberedende aktiviteter og ikke er koblet direkte op på de studerendes egen præstation til eksamen.

10 Konfliktåndtering

Det kan ske, at de mindre uoverensstemmelser i studiegrupperne, som naturligt ofte vil være til stede i større eller mindre omfang, vokser sig så store, at de påvirker trivslen i studiegruppen. Fokus i dette afsnit er således på, hvilke strategier de studerende benytter for at løse konflikter samt deres perspektiver på, hvordan uddannelserne bedst kan hjælpe dem.

De studerende peger overordnet på tre strategier for at håndtere uoverensstemmelser og konflikter i studiegruppen. Den første er at tale om det i gruppen, den anden er at benytte studiegruppekontrakten som konfliktløsningsredskab og den tredje er at inddrage underviseren eller studievejlederen, hvis der er en konkret konflikt i gruppen, som de ikke kan løse selv.

10.1 Tale om det

Flere studerende fortæller, at underviserne/studievejlederne lægger stor vægt på vigtigheden af åbenhed og god kommunikation i studiegruppen i den studiegruppeforberedende undervisning. De studerende fremstår i høj grad i interviewene som værende glade for undervisningen i kommunikation og uddannelsernes betoning af vigtigheden heraf. En studerende beskriver som eksempel en situation i studiegruppen, hvor han ofte "mundhugges" med en anden studerende. Her var det de to mere tilbageholdende studerende, som bragte konflikten op, hvilket ikke bare satte en stopper for skænderierne men også frembragte respekt hos de andre. Episoden har gjort, at han synes, at det er "virkelig vigtigt" at åbenhed og adressering af konflikter i gruppen italesættes af underviserne. Som han siger, så skal det "ind med modermælken", for jo tidligere de studerende lærer selv at tage hånd om konflikterne, jo bedre.

Selvom der er blevet undervist i kommunikation og konfliktåndtering, kan det, som flere studerende påpeger i interviewene, stadig være svært og sårbart at tage de svære samtaler i grupperne. Det kræver mod, og det er ikke alle studerende, som kan finde modet frem, eller alle medlemmer i studiegrupperne, som tager åbent imod kritik. Flere studerende peger derfor på, at de synes, at det fungerer godt, når uddannelsen understøtter disse samtaler, det kan fx være i form af at opfordre til afholdelse af gruppemøder undervejs, hvor samarbejdet evalueres. På nogle uddannelser afholder studiegrupperne et samarbejdsstatusmøde hver uge, hvor der systematisk samles op på den foregående uges arbejde. Her er det de studerende selv, der afholder møderne og har ansvaret for også at følge op på samarbejdsdelen. På andre uddannelser sker opfølgningen på foranledning af underviseren – ofte i timerne, hvor der kan være afsat tid til at samle op på studiegruppearbejdet. Dette kan ske i plenum, ude i grupperne eller i form af individuelle samtaler mellem studievejleder og den studerende. Enkelte studerende peger her på, at de foretrækker at samtalerne holdes inden for grupperne eller individuelt og ikke finder sted i klassen, da det kan være svært at bringe de svære emner op der:

"... der er jo ikke så mange, der rækker hånden op og siger noget – og især ikke om de ting, der gik knap så godt, som måske er dem, man lærer allermost af. Det er jo ikke det, der bliver sagt i det store forum nødvendigvis."

Studerende 15, 1. semester
Uddannelse C

Ligeledes peger et par stykker på vigtigheden af, at samtalerne hjælpes på vej af en underviser eller studievejleder, særligt på det første studieår. Selvom der bliver afsat tid til at tale om gruppearbejdet i undervisningstimen, så påpeger nogle af de studerende, at underviseren eller studievejlederne kan komme med et andet perspektiv og hjælpe dem med bedre at reflektere over samarbejdet. Et par stykker betoner endvidere vigtigheden af, at underviseren tjekker ind på alle grupper, ikke kun dem, hvor samarbejdet ikke fungerer. Enkelte påpeger i den forbindelse at samtalerne bør være obligatoriske, så man får taget snakken i alle grupper.

De studerende, som har oplevet at have trivselssamtaler med en underviser eller studievejleder, er glade

for samtalerne, og beskriver dem som meget givtige, da de giver anledning til (selv)refleksion:

" Det [at underviseren ville have en samtale] synes jeg var vildt rart, og så havde hun endda også selv stillet en masse spørgsmål, som vi kunne forholde os til inden og forberede os. Men jeg sagde også til hende, fordi altså det var meget tidligt i forløbet, så sagde jeg "Jeg har ikke så meget at sige, så jeg ved ikke, om du får noget ud af det". Og så sagde hun "Jamen, jeg synes bare, det kunne være hyggeligt" og så mødte jeg jo så op, og det var virkelig givende, fordi jeg kunne bare fortælle om mine oplevelser og få hendes indtryk af både gruppen og mig som studerende og holdet generelt, og det synes jeg også var rart at høre, hvad underviseren tænkte. Fordi så havde jeg også lettere ved at sige, hvis der nu var et eller andet, jeg havde det svært ved."

Studerende 28, 6. semester
Uddannelse E

På de uddannelser, hvor der arbejdes med tværgående semesterprojekter, mødes de studerende med deres underviser ugentlig for at samle op på det faglige arbejde. En studerende betegner underviseren som "kaptajnen på skibet" og "chefen i butikken", og han har altid det sidste ord:

"Læreren, det er lidt ham, som er chefen i butikken, så at sige. Og det synes jeg er rart, fordi hvis vi løber ind i et problem, så ved vi, at vi kan gå til ham. Og hans ord har magt, så der er ikke nogen, som kan betvivle den form for autoritet, som er der."

Studerende 20, 3. semester
Uddannelse D

Selvom der ikke er et direkte fokus på samarbejdet og trivslen i grupperne, synes den hyppige kontakt at være konfliktforebyggende i og med, at faglige kontroverser kan vendes med underviseren, inden de vokser sig store.

10.2 Studiegruppekontrakten

Som beskrevet i afsnit 8.2 så fortæller flere af de studerende, at de bruger studiegruppekontrakterne aktivt til at forebygge forekomsten af konflikten. Flere fortæller dog også om, at de har brugt kontrakten aktivt til at håndtere en konflikt, når den først er opstået. Det kan fx være i form af at henvise til kontrakten, hvis der er en person i gruppen, som ofte kommer for sent. Udover at medlemmerne aktivt har forpligtet sig til de fælles retningslinjer for gruppearbejdet, så kan kontrakten også fungere som en "samtaleåbner" for uoverensstemmelserne.

"... hvis der var en, der var kommet lidt for sent lidt for mange gange, så har man ligesom taget den op og så sagt "kan vi lige henvende os til gruppekontrakten: vi aftalte, at vi mødes kl. 08". Det er jo det, man har skrevet under på, og selvfølgelig kan der være nogle ting, og så kan man jo snakke om det"

Studerende 16, 7. semester
Uddannelse C

Nogle studerende fortæller også, at de i studiegruppekontrakterne har indskrevet en procedure for, hvordan de skal takle uoverensstemmelser og konflikter. En fortæller eksempelvis, at de har aftalt, at de så vidt muligt prøver at holde det inde i gruppen og først tager en snak der. Men hvis det ikke løser udfordringen, så har de aftalt at gå til underviserne. Andre pointerer, at det er en god idé at skrive ind i kontrakten, hvilke konsekvenser der er, hvis kontrakten brydes. I nogle grupper gør man brug af advarsler, hvor tre advarsler fører til, at underviseren inddrages. I enkelte grupper har man ligefrem aftalt, at tre advarsler fører til indstilling af eksklusion af gruppen. En studerende beskriver advarselssystemet med mulig eksklusion som sin "livsline", fordi han tidligere har været i en gruppe, hvor nogle gruppemedlemmer ikke bidrog til arbejdet, men hvor hverken han eller de kunne få lov til at forlade gruppen.

Den eksplicite brug af advarsler – uanset om de kan føre til eksklusion eller ej – synes at bidrage til, at kontrakterne bliver mere end bare en formalitet, men faktisk reelt har en betydning. Dette fremstår i hvert

fald som de studerendes erfaringer, der hvor de gør brug af det. En fortæller som eksempel, at hun har oplevet, at alene advarslen om at give en advarsel havde betydning:

"Jeg har ikke besluttet sig, at du har fået en advarsel, men altså vi har jøket med det til en, fordi han kom meget tit for sent, og han meldte ikke ud, hvis han ikke kom. Så sagde vi: "Det er snart en advarsel det der." Og så var han sådan: "Ej, mener I det?", og så sagde vi så: "Hvis du bliver ved med det, så bliver det snart en advarsel.". Og så var han sådan: "Nå, jeg skal nok tage mig sammen." Og så endte det jo med, at han faktisk tog sig sammen, og så kom."

Studerende 27, 5. semester
Uddannelse E

En anden fortæller, at han selv har prøvet at få en advarsel fra sin studiegruppe, fordi han ofte sover over sig og kommer for sent til møderne. Han tager advarslen alvorligt og har derfor opgraderet gevaldigt i antallet af vækkeure derhjemme.

Enkelte studerende peger på, at de har lavet en kontrakt, men at de ikke rigtig har turdet bruge den, da det kom til stykket. Det kan være svært at tage den op i en ny gruppe, hvor man ikke kender hinanden, men hvor man oplever, at ikke alle gruppemedlemmer overholder kontrakten. Som en studerende lidt tørt påpeger, så er det nemmere at udfylde kontrakten end det er at overholde den. Flere studerende ønsker derfor også, at uddannelsen understøtter en løbende opdatering af eller opfølgning på kontrakten, så det bliver et dynamisk redskab, der udvikler sig i takt med studiegruppens behov. Det kan fx være i form af at få tid i undervisningen til at evaluere samarbejdet og opdatere kontrakten.

10.3 Inddragelse af en underviser eller studievejleder

Hvis en konflikt går i håndknode og de studerende ikke selv kan løse den, så peger en stor del af de studerende på inddragelse af underviser eller studievejleder som det næste naturlige skridt. Det er her værd at hæfte sig ved, at størstedelen af de studerende enten har benyttet sig af hjælp fra uddannelsen til at håndtere en konflikt eller ved, hvor de kan henvende sig på uddannelsen, hvis de står i en konflikt. Flere fortæller ligeledes om, at de selv har fået god hjælp eller har hørt fra andre, at det har været en god proces at inddrage underviseren eller studievejlederen.

Det varierer fra uddannelse til uddannelse, hvem de studerende peger på som primære kontaktpersoner. Mange nævner underviseren, som er tæt på og derfor nærliggende at tage fat i. Andre nævner studievejlederen eller studiegruppevejlederen. Flere af de studerende fortæller, at de sætter pris på den relativt tætte relation, som de har med deres underviser eller studievejleder. Det gør det nemt at gå til dem og bede om hjælp:

"Sådan en som mig (...) kan godt lide at have en fast person, man kan gå til og så sige "Det her det fungerer ikke". Det giver en tryghed, at der er den her lærer, der altid har øje på os. Altså hun har nok falkeøjne, fordi hun kan se, når der er noget, der ikke helt fungerer. Og jeg tror også, det er fordi, hun har haft kompetencegivende undervisning i facilitering. Så det har hjulpet rigtigt, rigtigt meget for trivslen at have en fast lærer, der sådan kan sætte sig ned og snakke med jer i stedet for den her pædagogiske vejleder, der hører halvt efter. Så min lærers engagement har gjort det så meget bedre"

Studerende 4, 1. semester
Uddannelse A

Det går igen i flere fortællinger, at de studerende oplever, at underviserne også er meget opmærksomme på samarbejdet i grupperne og af sig selv henvender sig, hvis de kan se, at en medstuderende i gruppen er meget fraværende.

Som det fremgår af nedenstående citatboks, så bruger de studerende lidt forskellige betegnelser om underviserens eller studievejlederens rolle i en konflikt: Det er alt fra "mor", "en voksen", "mægler" til "højesteretsdommer":

"... man kunne godt kalde det sådan lidt en *mor* der siger "Nu gør vi det lige sådan her". Det hjælper."

(Studerende 4, uddannelse A)

" [Det er] ligesom at kalde-på-en-voksen-agtig" (Studerende 3, uddannelse A)

"Det er dejligt at vide, at det *sikkerhedsnet* det har man. Hvis det brænder på, så skal læreren nok hjælpe, for vi må ikke smide hinanden ud af grupper. Der skal man først lige forbi en underviser, og så vil han lige prøve at rode bod på det og være *mægleren*, og så det ham der kan fjerne en fra gruppen, hvis det er det bedste".

(Studerende 26, uddannelse E)

"Jeg tror, så ville jeg gå til en af altså vores studievejledere. Men det er jo lidt det der med, at går du på en videregående uddannelse, så bliver du set som voksen, så er man ikke altså elev længere eller så er du jo studerende, og så skal man lidt selv kunne tage ansvar for sine diskussioner og dit og dat. Men er det nødvendigt, så tager man da fat i en, der er mere *voksen* end en selv". (Studerende 14, uddannelse C)

"Hvis vi går totalt i hårknude (...) så må vi gå til vores supervisor. Vores lærer. (...) Og det er sådan den *høje dommer* i det. Højeste ret, eller hvad skal man sige. Hvis han siger, sådan er det, så er det sådan. Og det accepterer vi." (studerende 21, uddannelse D)

Citaterne tydeliggør meget godt de forskellige roller, som underviserne eller studievejlederne kan indtage i en konflikt og ikke mindst de forventninger, som de studerende har hertil. Hvor nogen forventer, at underviseren eller studievejlederen afgør konflikten, forventer andre, at de kommer med redskaber til, at de i studiegruppen selv kan løse konflikten.

Langt størstedelen af de studerende pointerer, at det er sidste udvej at inddrage uddannelsen i konflikten. Enkelte drager igen parallellen til professionen, og at det er formålet med studiegrupperne, at de skal lære at samarbejde, og derfor må de også prøve at løse konflikten selv. En mindre gruppe ønsker som udgangspunkt ikke at inddrage uddannelsen i en konflikt. De betoner alle, at de jo er "voksne mennesker" på en "voksenuddannelse og ikke 6. klasse", som én udtrykker det, og derfor kan de også godt selv tale sammen og løse det.

Fordi det er sidste udvej at inddrage uddannelsen i konflikten, så nævner et par studerende, der selv har prøvet at stå i en konflikt og henvende sig til uddannelsen, netop også vigtigheden af at blive taget seriøst, når man så endelig henvender sig. De har selv oplevet ikke at føle sig lyttet til og anerkendt, når de har taget kontakt til en underviser eller studievejleder for at få hjælp til at løse en konflikt i studiegruppen.

" Man siger [til underviseren], at der virkelig er et problem i en gruppe, eller at ham her virkelig ikke kommer, så i stedet for at forsøge at sige: "Jamen har I også forsøgt at løse den?" Selvfølgelig har vi det! Det er jo sidste instans, at man opsøger undervisere. I hvert fald for mit vedkommende. Der har vi helt sikkert forsøgt at løse det, og der bliver man mødt af den der med, at I skal kunne samarbejde. Den sætning den florerer over det hele: "I skal kunne, fordi I skal ud i praksis."

Studerende 26, 5. semester
Uddannelse E

Den studerende fortæller, at de hele tiden på uddannelsen får at vide, at de er voksne mennesker og at uddannelsen forventer, at de opfører sig som sådan. Men når de så, som voksne mennesker, kommer til underviseren eller studievejlederen med et reelt problem, som de ikke selv kan løse, føler hun, at de bliver reduceret til at være ikke blot studerende, men elever:

" [De siger] "I er voksne mennesker, og I skal selvfølgelig deltage i undervisningen. Det forventer vi af jer, men I er voksne mennesker, så I skal ikke skrive til mig og melde afbud, for jeg antager jo, at I kommer, for I er voksne mennesker". Du ved, vi hører den tit, men så ift. sådan noget studiegruppearbejde, når der kommer konflikter, så kan man mærke, at man er studerende... så er man elev igen. Jeg ville have ønsket, at når man kommer med et reelt problem, at der står man som ligeværdig. Voksen til voksen og siger: "Det her samarbejde. Det kører virkelig ikke. Der er ingen fysisk fremmøde og heller ikke virtuelt. Han er der bare overhovedet ikke." [Der skal underviseren svare]: "Det er bare fair nok. Du skal lade være med at skrive ham på opgaven så. Det er selvstudie, og hvis han ikke er med til det, så skal han ikke have en godkendelse."

Studerende 26, 5. semester
Uddannelse E

En anden studerende fortæller, at hun følte sig blottet efter at være afvist, og en tredje giver udtryk for, at hun følte sig ydmyget og forkert, fordi underviseren havde afvist at hjælpe med ordene om, at det var første gang, at vedkommende "havde oplevet, at en gruppe ikke kunne finde ud af det".

De studerende efterspørger her at blive mødt med en åbenhed og anerkendelse af, at de oplever, at der er en udfordring og ikke med generelle sætninger om hvorvidt "de nu har prøvet at løse det", at de skal løse det selv, "fordi de skal lære at samarbejde", eller at de bare skal "holde ud, og så kommer de snart i en anden studiegruppe til næste semester". Hvis formålet er at lære de studerende at samarbejde, så indebærer det jo også at lære at sige fra og at sætte rimelige krav.

Ud over at blive lyttet til og anerkendt, så peger de studerende på, at det også er vigtigt, at underviserne eller studievejlederne tør tage det endelige ansvar og den endelige beslutning, der hvor det er nødvendigt. At de tager ansvaret på sig og fritager de studerende for ansvaret for en situation, som de ikke selv er herre over. Dette gælder særligt de konflikter, der typisk bunder i et gruppemedlems meget ustabile fremmøde og deltagelse i studiegruppearbejdet. En studerende fortæller eksempelvis, om en studiegruppe, hvor der var et gruppemedlem, der var meget fraværende og på vej ud i en sygemelding:

" Jeg synes, at vores lærer gjorde det rigtig fint i den situation. Vi kom jo og sagde, at vi har det her og det her problem. Så fik han det ligesom vendt rundt til, at det ikke var vores problem. Det var dem som institution eller uddannelse. De ville tage den. Det var han ret hurtig til."

Studerende 30, 1. semester
Uddannelse E

Flere studerende fortæller, at det er en lettelse, når underviseren eller studievejlederen tager den svære beslutning at ekskludere medlemmet af gruppen. Det er en svær beslutning selv at tage – og oftest må de ikke selv tage den – at ekskludere et gruppemedlem. Som en studerende siger, så ønsker de ikke "at smide nogen under bussen", så de var klar på at skrive gruppemedlemmets navn på opgaven, selvom vedkommende slet ikke havde bidraget.

En anden velanset løsning blandt de studerende er at få lov til at skifte gruppe, der hvor det bare ikke fungerer. En beskriver det som at "få lov til at starte på frisk" og et andre fortæller, at netop et gruppeskift var det, som afholdt dem fra at droppe ud af uddannelsen. Her fylder konflikterne typisk så meget, at de studerende har mistet motivationen til at deltage i studiegruppearbejdet og dermed også lysten til at fortsætte med at læse. For den ene handlede det om, at hun følte sig mobbet og udenfor i gruppen, og for den anden handlede det om, at gruppen var dysfunktionel, og at de andre medlemmer hele tiden

skændtes, hvorfor hun skulle agere konfliktmægler. For begge kom det som en stor lettelse at få lov til at komme over i en anden gruppe.

10.4 Opsamling

Der kan være store følelser på spil, når der er en konflikt i en studiegruppe, og hurtig konflikthåndtering er en vigtig del af at undgå, at den studerende mister modet og motivationen for studiet. Samlet set peger undersøgelsen på, at de studerende føler sig godt klædt på fra uddannelsernes side til at håndtere uoverensstemmelser selv i studiegrupperne.

Den primære strategi er at tage problemet op i studiegruppen, ligesom flere også anvender studiegruppekontrakten aktivt til både at forebygge men også løse konflikter. Kontrakten kan virke dels som en samtaleåbner, fordi den giver de studerende anledning og legitimitet til at påpege adfærd, der ikke er i overensstemmelse med aftalerne. Dels kan kontrakten have en sanktionsudløsende effekt i de tilfælde, hvor gruppen i kontrakten har vedtaget regler for, hvad der skal ske, hvis kontrakten brydes. Flere grupper har således gode erfaringer med at benytte et advarselsystem, hvor eksempelvis tre advarsler fører til, at underviseren inddrages eller at medlemmet indstilles til eksklusion af gruppen.

Ligesom ved dannelsen af studiegrupper peger analysen på, at det er vigtigt, at uddannelsen understøtter og stilladserer de studerendes konflikthåndtering. Dette kan være i form af opfølgende gruppesamtaler i studiegrupperne sammen med en underviser eller studievejleder, eller det kan være ved at afsætte tid til gruppemøder, hvor samarbejdet evalueres.

Hvis konflikten er for stor eller svær til, at gruppen selv kan løse den, inddrages underviser eller studievejleder. Det er her et gennemgående træk i undersøgelsen, at de studerende har kendskab til mulighederne for at få hjælp, og at de ved, hvem de skal gå til. Undersøgelsen peger her på, at det er meget vigtigt, at den studerende oplever at blive taget alvorlig og lyttet til, når vedkommende henvender sig med en konflikt, som gruppen ikke selv kan løse, men også at uddannelsen tør tage ansvar for situationen og fritager de studerende for ansvaret for en situation, som de ikke selv har magt til at løse. Nogle gange skal der et gruppeskift eller en ekskludering af et gruppemedlem til, og denne beslutning og dermed også ansvaret ligger hos uddannelsen.

11 Konklusion

Formålet med denne undersøgelse har været at undersøge de studerendes perspektiver på studiegrupper, og deres syn på hvilke faktorer, der bidrager til høj grad af studiegruppetrivsel. Undersøgelsens helt overordnede konklusion er, at de studerende i høj grad er glade for studiegrupper. De oplever, at studiegrupper kan bidrage til at styrke deres faglige læring og forberede dem til professionen. De oplever det således i høj grad som meningsfuldt og givende at være i studiegrupper – når studiegrupperne fungerer vel at mærke!

Flere faktorer spiller ind i forhold til at sikre høj grad af studiegruppetrivsel. Fire faktorer står dog frem i undersøgelsen som helt afgørende for høj studiegruppetrivsel: 1) dannelsen af grupperne, 2) opstarten og forventningsafstemning i grupperne, 3) løbende understøttelse undervejs fra uddannelsens side samt 4) vigtigheden af professionskobling.

Undersøgelsen viser for det første med tydelighed, at der er meget på spil for den enkelte studerende, når studiegrupperne skal dannes. Gruppedannelsen kan forårsage voldsomme følelser blandt de studerende lige fra alt mellem frygt til glæde. Samtidig viser undersøgelsen også, at der er et indbygget dilemma forbundet med studiegruppedannelsen. På den ene side ønsker de studerende medindflydelse på gruppedannelsen, så de kan komme i grupper med dem, som de arbejder godt sammen. På den anden side ønsker de ikke at efterlade nogen medstuderende uden en gruppe. Flere af uddannelserne i undersøgelsen forsøger at håndtere dette dilemma ved at styre dannelsen af studiegrupper det første studieår og så gradvis give de studerende mere medindflydelse til helt at sætte gruppedannelsen fri på det sidste semester. De studerende bifalder i høj grad denne form, men samtidig er det en gennemgående pointe i interviewene, at der, hvor uddannelsen har ansvaret for at danne studiegrupperne, skal uddannelsen også tage ansvaret. Den mere kriteriebaserede gruppedannelse, hvor uddannelsen oplister en række kriterier, som de studerende skal danne grupper efter, og underviseren herefter forlader lokalet, opleves som problematisk af nogle studerende, da ansvaret for at danne grupperne og få alle med overlades til de studerende. Dette kan føre til situationer, hvor studerende oplever at sidde som de sidste, som ingen vil være i gruppe med. Her peger undersøgelsen på, at uddannelsesstyret dannelsen kan fungere bedre, hvor studiet danner grupperne, eventuelt ud fra de studerendes afgivne ønsker. Endvidere peger undersøgelsen på, at netop den gradvise "given slip" og stilladsering af studiegruppedannelse i sig selv udgør en vigtig del af de studerendes læring om at danne og indgå i nye samarbejder.

For det andet peger undersøgelsen på, at hvis studiegruppen kommer godt fra start med en god og grundig forventningsafstemning, så kan mange problemer tages i opløbet. Typiske kilder til uoverensstemmelser og konflikter i en gruppe omhandler manglende konsensus i gruppen om fremmøde og arbejdsform. Det kan knytte sig til forskellige ambitionsniveauer i gruppen, men ikke nødvendigvis. Nogle gange kan det også bare dreje sig om forskellige holdninger til, hvordan, hvornår og hvor studiegruppearbejdet udføres. En anden årsag kan være forskellige og ikke-afstemte ønsker til de indbyrdes relationer i studiegruppen. Hvor nogle gruppe-medlemmer ønsker et fagligt, professionelt fællesskab, kan andre ønske, at gruppen også indeholder et stærkere socialt element. Her peger undersøgelsen på, at det særligt er i de grupper, hvor blot nogle studerende i gruppen danner et socialt fællesskab, som de andre ikke er en del af, at der kan opstå konflikter – enten fordi nogle føler sig uden for, eller fordi det opleves som forstyrrende i gruppearbejdet. En god og grundig forventningsafstemning i gruppen med fokus på både arbejdsform, arbejdsindsats og relationer til at starte med kan bidrage til at tage disse konflikter i opløbet.

Et godt redskab til denne forventningsafstemning er brugen af studiegruppekontrakter. Det er således et gennemgående træk i analysen, at de studerende i høj grad oplever studiegruppekontrakter som et godt værktøj til ikke blot at forebygge men også løse konflikter. Kontrakten kan virke dels som en samtaleåbner, da den giver de studerende anledning og legitimitet til at påpege adfærd, der ikke er i overensstemmelse med aftalerne. Dels kan kontrakten have en sanktionsudløsende effekt i de tilfælde, hvor gruppen i kontrakten har vedtaget regler for, hvad der skal ske, hvis kontrakten brydes.

For det tredje finder undersøgelsen, at løbende understøttelse af studiegruppearbejde fra uddannelsens side er en vigtig faktor i at sikre velfungerende studiegrupper. En grundig introduktion til studiegrupper, samarbejdsconflikter og konflikthåndtering over et par timer eller uger på første semester er med andre ord ikke nok. Uddannelsen skal også løbende følge op på, hvordan det går i studiegrupperne, særligt på de

første semestre. Dette kan være i form af opfølgende gruppesamtaler i studiegrupperne sammen med en underviser eller studievejleder, eller det kan være ved at afsætte tid til gruppemøder, hvor samarbejdet evalueres. Hvis der er en konflikt, som gruppen ikke kan løse, så er det vigtigt, at uddannelsen bistår med hjælp. I og med at den studerende er forpligtet til at arbejde i studiegrupper, så er uddannelsen ligeledes forpligtet til at tage et medansvar for situationen og dermed fritage de studerende for ansvaret for en situation, som de ikke selv har magt til at løse. Nogle gange skal der et gruppeskift eller en ekskludering af et gruppemedlem til, og denne beslutning og dermed også ansvaret ligger hos uddannelsen.

Som den fjerde og sidste faktor finder undersøgelsen, at en kobling til professionen spiller en helt afgørende rolle for de studerendes syn på og accept af studiegrupper og studiegrupperelaterede aktiviteter. Hvor litteraturen på området fremhæver, at de primære formål med studiegrupper er at styrke de studerendes faglige og sociale integration på studiet og dermed fastholde dem i uddannelse (Tinto 1997; Boud, Cohen & Sampson, 2001), fremstår professionsforberedelse som et helt centralt formål for at bruge studiegrupper i denne undersøgelse. Gennem studiegrupperne skal de studerende lære at samarbejde og kommunikere – kompetencer som beskrives af både undervisere og studerende som havende afgørende betydning i professionen.

Koblingen af studiegrupperne til professionen får således en legitimitetsskabende funktion, idet denne kobling er med til at gøre studiegruppearbejdet meningsfuldt for de studerende, også selvom gruppearbejdet kan opleves som svært og frustrerende – til en vis grad i hvert fald. Koblingen til professionen kan måske også være med til at løse op for heterogenitetsudfordringer i grupperne. Hvor litteraturen beskriver, at særligt heterogene grupper har øget risiko for konflikt (Soetanto & MacDonald, 2017), så fylder dette ikke meget i vores datamateriale. Faktisk er det et gennemgående træk i interviewene, at mange af de studerende er yderst bevidste om, at de skal kunne samarbejde med mange forskellige, når de kommer ud, og at de derfor anser forskelligheden som en styrke i samarbejdet. I denne undersøgelse indgår dog i høj grad studerende, som beskriver sig selv som ambitiøse og som selv har et stærkt fokus på deres fremtidige professionelle virke. Spørgsmålet er derfor, hvorvidt også mindre ambitiøse eller mindre professionsrettede studerende på samme måde oplever, at koblingen til professionen er med til at legitimere og meningsgøre studiegrupper.

Synet på studiegrupper som en slags imitation af det professionelle samarbejde kommer også til udtryk i undersøgelsen af de studerendes indbyrdes relationer i studiegrupperne. Her fremhæver flere studerende, at uddannelserne har italesat, at studiegrupperne er et professionelt, ikke et socialt fællesskab, hvor man ikke skal være venner, men derimod kolleger, der skal løse en opgave sammen. Dette er ikke i sig selv problematisk, men det er vigtigt, at uddannelserne er bevidste om, at denne italesættelse af studiegrupperne som et professionelt fællesskab kan ske på bekostning af det sociale fællesskab i grupperne. Hvor nogle studerende trives med, at studiegrupperne er afgrænset til det faglige fællesskab, er der omvendt andre, der savner og efterspørger den sociale del. Det er således vigtigt ikke at underkende betydningen af de sociale relationer, særligt på det første studerende år, hvor de mange, særligt yngre studerende også er meget fokuserede på at skabe gode sociale relationer (Tinto, 1997).

12 Referencer

- Alexandersen, I., Nakrem, S., and Kvello, Ø. (2014). Konflikter i studiegrupper - forekomst og konsekvenser for læring og trivsel. *UNIPED*, 37(1): 57-70.
- Boud, D., Cohen, R. and Sampson, J., eds. (2001). *Peer learning in higher education: Learning from and with each other*, London: Kogan Page.
- Burns D., Dagnall N. and Holt M. (2020). "Assessing the Impact of the COVID-19 Pandemic on Student Wellbeing at Universities in the United Kingdom: A Conceptual Analysis", *Frontiers in Education*, vol. 5, article 582882
- Charmaz, K. (2014). *Constructing Grounded Theory. A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: Sage Publications.
- Chang, Y., & Brickman, P. (2018). When Group Work Doesn't Work: Insights from Students. *CBE life sciences education*, 17(3), ar42.
- Collins, Daniel (2018). "Writing as a Resource for Student Wellbeing", i *Writing as a Way of Staying Human in a Time that Isn't* af Nate Mickelson (redaktør), Delaware: Vernon Press.
- Danske Professionshøjskoler (2020). *Vejledning til studieaktivitetsmodel – til undervisere og uddannelsesledere*. https://xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk/wp-content/uploads/2020/01/Vejledning_studieaktivitetsmodel_undervisere.pdf
- Danske Professionshøjskoler (2021). *Professionshøjskolerne i tal*. <https://xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk/wp-content/uploads/2021/10/Professionshoejskolerne-i-tal-2021.pdf>
- Dodge, R., Daly, A., Huyton, J., & Sanders, L. (2012). The challenge of defining wellbeing. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), 222-235. doi:10.5502/ijw.v2i3.4. <https://www.internationaljournalofwellbeing.org/index.php/ijow/article/view/89/238>
- Gocken, N., Hefferon, K., Attree, E. (2012). "University students' constructions of 'flourishing' in British higher education: An inductive content analysis", *International Journal of Wellbeing*, 2(1), 1-21.
- Havnes, Anton (2008). Peer-mediated learning beyond the curriculum, *Studies in Higher Education*, 33:2, 193-204, DOI: [10.1080/03075070801916344](https://doi.org/10.1080/03075070801916344)
- Kvale, S. (2007). *Doing Interviews*. London: Sage Publications.
- Kim, Chung (2015). "Studiegruppens betydning" i Hanne Mølgaard og Ane Qvortrup (red.), *Studieaktivitetsmodellen - erfaringer og refleksioner*. Århus: Systime.
- Klok, Janne og Hanna Mølgaard (2015). "Studieaktivitetsmodellen – baggrund og begrundelser" i Hanne Mølgaard og Ane Qvortrup (red.), *Studieaktivitetsmodellen - erfaringer og refleksioner*. Århus: Systime.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: a methods sourcebook* (3. ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rask, Lisbet, Morten Birk Hansen, Ib Ravn og Anne Katrine Rask (2018): *Studiegrupper. Samarbejde og facilitering*. København: Hans Reitzels Forlag
- Seligman, M. (2011). *At lykkes. En perspektivrig positiv psykologi om lykke og trivsel*. Oversat fra engelsk *Flourish – A Visionary New Understanding of Happiness and Wellbeing* af Tom Bøgeskov. København: Forlaget Mindspace.

Soetanto, D., & MacDonald, M. (2017). Group work and the change of obstacles over time: The influence of learning style and group composition. *Active Learning in Higher Education*, 18(2), 99–111

Tinto, V. (1993). *Leaving College. Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition*. Chicago: The University of Chicago Press, 2. udgave

Tinto, V. (1997). Classrooms as communities: Exploring the educational character of student persistence. *Journal of Higher Education*, 68: 599–623.

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2019): Uddannelses- og Forskningspolitisk Redegørelse 2019. <https://ufm.dk/publikationer/2019/filer/ufr-2019-web-1.pdf>

Wassell, E. and Dodge, R. (2015). "A Multidisciplinary Framework for Measuring and Improving Wellbeing." *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research*, Vol. 21, No 2, pp 97-107.

Wenger, E. (1998). *Communities of Practice. Learning, Meaning and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press

13 Bilag

13.1 Bilag 1. Oversigt over interviewpersoner

Nummer	Uddannelse	Semester	Køn	Alder
Studerende 1	Uddannelse A	1. semester	Kvinde	20-24
Studerende 2	Uddannelse A	6. semester	Kvinde	25-29
Studerende 3	Uddannelse A	1. semester	Kvinde	20-24
Studerende 4	Uddannelse A	1. semester	Mand	20-24
Studerende 5	Uddannelse A	6. semester	Kvinde	20-24
Studerende 6	Uddannelse A	6. semester	Mand	25-29
Studerende 7	Uddannelse B	2. semester	Mand	30-34
Studerende 8	Uddannelse B	2. semester	Mand	25-29
Studerende 9	Uddannelse B	5. semester	Mand	35 eller derover
Studerende 10	Uddannelse B	2. semester	Mand	30-34
Studerende 11	Uddannelse B	5. semester	Mand	30-34
Studerende 12	Uddannelse B	5. semester	Kvinde	20-24
Studerende 13	Uddannelse C	7. semester	Kvinde	25-29
Studerende 14	Uddannelse C	7. semester	Kvinde	20-24
Studerende 15	Uddannelse C	1. semester	Kvinde	20-24
Studerende 16	Uddannelse C	7. semester	Mand	25-29
Studerende 17	Uddannelse C	1. semester	Kvinde	20-24
Studerende 18	Uddannelse C	1. semester	Mand	20-24
Studerende 19	Uddannelse D	1. semester	Mand	25-29
Studerende 20	Uddannelse D	3. semester	Mand	25-29
Studerende 21	Uddannelse D	6. semester	Mand	35 eller derover
Studerende 22	Uddannelse D	1. semester	Mand	20-24
Studerende 23	Uddannelse D	1. semester	Mand	25-29
Studerende 24	Uddannelse D	6. semester	Mand	25-29
Studerende 25	Uddannelse D	1. semester	Mand	20-24
Studerende 26	Uddannelse D	5. semester	Kvinde	20-24
Studerende 27	Uddannelse E	5. semester	Kvinde	20-24
Studerende 28	Uddannelse E	6. semester	Kvinde	20-24
Studerende 29	Uddannelse E	1. semester	Kvinde	25-29
Studerende 30	Uddannelse E	1. semester	Mand	20-24
Studerende 31	Uddannelse E	5. semester	Kvinde	25-29
Studerende 32	Uddannelse F	7. semester	Kvinde	20-24
Studerende 33	Uddannelse F	1. semester	Mand	20-24
Studerende 34	Uddannelse F	1. semester	Kvinde	20-24
Studerende 35	Uddannelse F	5. semester	Kvinde	20-24

13.2 Bilag 2. Oversigt over baggrundsinterview

	Forberedende interview	Informantinterview
Bioanalytikeruddannelsen	En uddannelsesleder og en faglig pædagogisk leder	To studiegruppeansvarlige undervisere
Bygningskonstruktøruddannelsen	To uddannelsesledere	To studiegruppeansvarlige undervisere
Fysioterapeutuddannelsen	En studiekordinator/underviser	To undervisere/studievejledere
Maskingeniøruddannelsen	En programleder	To undervisere/studiegruppeansvarlige
Læreruddannelsen	En studievejleder	En underviser/studiegruppevejleder
Sygeplejerskeuddannelsen	En studievejleder og en afsnitsansvarlig underviser	Tre undervisere og to studievejledere

13.3 Bilag 3. Interviewguide

Overordnet tema	Spørgsmål	Tid	
Briefing: Præsentation og information om undersøgelsen	<ul style="list-style-type: none"> - Velkommen til. Tak fordi du vil deltage: <ul style="list-style-type: none"> o Præsentation: Navn, ansættelse, rolle i projektet. - - Information om formål/indhold: <ul style="list-style-type: none"> o Formålet med undersøgelsen er at afdække, hvordan studerende på VIA oplever at arbejde i studiegrupper. Vi ved fra tidligere undersøgelser, at studiegrupper kan bidrage til stor trivsel, men også at de kan lede til mistrivsel, hvis de ikke fungerer. Vi er derfor interesserede i at blive klogere på, hvordan VIA bedre kan understøtte arbejdet i studiegrupper og være med til at gøre dem gode. o Vi skal ud på seks forskellige professionsbacheloruddannelser, hvor vi skal interviewe både studerende og undervisere. o Undersøgelsen udspringer af en ekstra trivselsbevilling fra Uddannelses- og forskningsministeriet i 2019. For at følge op på resultaterne af denne bevilling VIA's ledelse har besluttet, at denne undersøgelse skal finde sted. o På baggrund af interviewene vil vi lave en rapport, som vil blive offentliggjort i VIA. Det er også tanken at lave et par forskningsartikler på baggrund af undersøgelsen. - - Information om interviewets rammer: <ul style="list-style-type: none"> o Interviewet varer ca. 45 min. o Interviewet bliver optaget. o Alt, hvad du fortæller i interviewet, vil blive behandlet fortroligt af projektgruppen og vil kun blive gengivet i helt anonym form. o Din deltagelse vil på ingen måde påvirke dine karakter eller uddannelse. o Vi er interesseret i dine erfaringer og oplevelser, så der er ikke nogen rigtige eller forkerte svar. - - Samtykke og spørgsmål: <ul style="list-style-type: none"> o Inden vi går i gang, vil jeg bede dig om at underskrive en samtykkeerklæring. Her giver du din underskrift på, at vi gerne må interviewe dig og optage interviewet, og at vi gerne må bruge det, som du siger, i vores undersøgelse i anonym form. Du kan altid trække dit samtykke tilbage, og så vil vi slette dine udtalelser fra undersøgelsen og vil ikke bruge det i fremtidigt arbejde. Har du spørgsmål til noget af det, jeg har sagt indtil videre? 	5 min. (5 min.)	
Præsentation af den studerende	<ul style="list-style-type: none"> o Vil du kort fortælle dit navn, alder og lidt om dig selv? o Hvilket semester/modul er du på nu? o Hvilke fag har du så? 	5 min. (10 min.)	
Tanker om og oplevelser med studiegrupper (åbne op for ventilen)	<ul style="list-style-type: none"> - Hvad synes du umiddelbart om at arbejde i studiegrupper? <ul style="list-style-type: none"> o Er du i en studiegruppe på dette semester? Hvordan har dine oplevelser været i studiegruppen indtil videre? 	5 min. (15 min.)	
En fortælling om den <u>nuværende</u> studiegruppe (Spørgsmålene skal ikke nødvendigvis stilles i denne rækkefølge, men er ment som	<p>En "tegning" af forløbet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan blev du i sin tid introduceret til at skulle arbejde i studiegrupper? Er I studerende blevet klædt på hertil? Og af hvem? Hvordan? - - Oplevelse af formål <ul style="list-style-type: none"> o Ved du hvorfor I skal arbejde i studiegrupper? Hvad formålet med denne arbejdsform er? 	<p>Opfølgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Hvad tænkte du om det? o Når du siger X, hvad mener du så? o Hvem var med? 	15 min. (30 min)

<p>hjælpe spørgsmål til at få samtalen i gang. Dog skal vi gerne rundt om alle punkterne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hvad skal jeres gruppearbejde munde ud i? Eksamen eller andet? - - Nu vil jeg gerne høre lidt om den studiegruppe, som du er i på dette semester. - Dannelse <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan blev den gruppe, du er i nu, dannet? ○ Hvordan oplevede du denne proces? - Første møde <ul style="list-style-type: none"> ○ Fortæl om det første møde I havde i studiegruppen. Hvordan var det? ○ Hvornår, hvordan og hvor holdte I det første møde? - Forventningsafstemning <ul style="list-style-type: none"> ○ Snakkede I om jeres forventninger til jeres gruppearbejde? ○ Skrev I noget af det ned? - Møder undervejs <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvor ofte har du mødt med studiegruppen undervejs? ○ Hvor mødes I? ○ Hvor meget laver I sammen, og hvor meget deler I op? - Sociale aktiviteter undervejs <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan har I det sammen socialt i gruppen? ○ Hyggesnakker I til møderne? ○ Mødes du med din studiegruppe uden at det er fagligt? - Udfordringer undervejs <ul style="list-style-type: none"> ○ Har I haft nogle udfordringer i gruppen? ○ Hvordan har I evt. løst det? 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Var det alle i gruppen, som var med på det? ○ Var det før eller efter første møde? <p>Probes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Udfordringer ○ Undervisning ○ Underviserens rolle ○ Hjælp ○ Organisering og rammer 	
<p>Refleksioner</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hvad tænker du er den bedste måde at danne studiegrupper på? ○ Hvordan kan uddannelserne og underviserne bedst understøtte studiegrupperne? Hvad kan de gøre for at få dem til at fungere godt, særligt hvis der er konflikter i en gruppe? ○ Er der sket en udvikling i, hvordan du oplever studiegrupper? <i>(Til studerende på de sidste semestre)</i> ○ Har du nogle gode råd til VIA/uddannelsen? 		<p>7 min (42 min)</p>
<p>Debriefing</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Efter vores samtale har jeg fået med mig, at du synes X, X og X er vigtigt. Er det rigtigt hørt af mig? ○ Er der noget vi har glemt at spørge om? - - Tak for en god samtale. Det har været virkelig hjælpsomt. Her er et gavekort til kantinen. 		<p>3 min (42-45 min)</p>

13.4 Bilag 4. Slutkodeliste

Kodeliste til formål med studiegrupperne

Kode	Beskrivelse	Antal cases	Antal koder
Formål med studiegrupper	Kategori, der indeholder beskrivelser af det overordnede formål med at anvende studiegrupper.	26	43
A. Professionel integration	Udsagn, der beskriver opnåelse af professionelle kompetencer som forberedelsen til det kommende arbejdsliv som formålet med at anvende studiegrupper.	19	21
B. Faglig integration	Udsagn, der beskriver opnåelse af faglige kompetencer og/eller faglig integration som formålet med at anvende studiegrupper.	10	14
C. Social integration	Udsagn, der beskriver social støtte og/eller social integration som formålet med at anvende studiegrupper.	5	8

Kodeliste til dannelse af studiegrupper

Kode	Beskrivelse	Antal cases	Antal koder
Dannelse af studiegrupper	Kategori, der indeholder beskrivelser af, hvordan studiegrupper bliver dannet på uddannelserne.	35	219
A. Uddannelsesstyret dannelse af studiegruppe	Udsagn, der beskriver, at studiegrupperne bliver dannet af undervisere og studievejledere uden at de studerende har medansvar herfor	27	69
B. Kriteriebaseret dannelse af studiegruppe	Udsagn, der beskriver, at studiegrupperne bliver dannet af de studerende, men på baggrund af kriterier, der er lavet af undervisere og studievejledere.	14	35
C. Fri dannelse af studiegrupper	Udsagn, der beskriver, at studiegrupperne bliver dannet udelukkende af de studerende. Undervisere og studievejledere kan godt have en rammesættende rolle, men det er de studerende, som har hovedansvaret for at danne grupperne.	21	72
D. Gode råd om studiegruppedannelse	De studerendes gode råd og ønsker om dannelse af studiegrupper	21	42

Kodeliste til anvendelse af studiegrupper

Kode	Beskrivelse	Antal cases	Antal koder
Studieaktivitetsmodellen	Kategori, der indeholder beskrivelser af de forskellige former for studieaktiviteter, som studiegrupperne bruges til på uddannelserne.	35	209
A. Kategori 1	Udsagn, der beskriver, at studiegruppen bruges til studieaktiviteter inden for kategori 1 i studieaktivitetsmodellen, dvs. studieaktiviteter, hvor både underviserne og de studerende deltager, og hvor underviseren har hovedansvaret for at tage initiativ til studieaktiviteten, og de studerende har medansvar herfor.	26	66
a. Gruppesarbejde	Beskrivelser af studieaktiviteter, hvor de studerende i undervisningen får mulighed for at beskæftige sig med gruppesarbejdet i deres studiegruppe.	9	13
b. Gruppeopgaver	Beskrivelser af studieaktiviteter, hvor de studerende i undervisningen skal lave gruppeopgaver med deres studiegruppe.	15	20
c. Eksaminer	Beskrivelser af studieaktiviteter, hvor de studerende er til mundtlige eksaminer i deres studiegrupper.	6	8
d. Projektarbejde	Beskrivelser af studieaktiviteter, hvor de studerende i undervisningen får mulighed for at arbejde på deres projektopgave i undervisningen.	4	5
e. Fremlæggelser	Beskrivelser af studieaktiviteter, hvor de studerende i undervisningen skal lave fremlæggelser med deres studiegruppe.	5	7
f. Vejledning	Beskrivelser af studieaktiviteter, hvor de studerende får vejledning som er planlagt og initieret af enten underviseren og/eller studievejledere.	9	13
B. Kategori 2	Udsagn, der beskriver, at studiegruppen bruges til studieaktiviteter inden for kategori 2 i studieaktivitetsmodellen, dvs. studieaktiviteter, hvor underviseren har hovedansvaret for at rammesætte aktiviteterne, men hvor det kun er de studerende, som deltager i aktiviteterne.	35	108
a. Eksamensaktiviteter	Beskrivelser af studieaktiviteter, som omhandler forberedelse til eksamen og udarbejdning af projektopgaver i studiegrupperne.	30	67
b. Undervisningsrelaterede aktiviteter	Beskrivelser af studieaktiviteter, som omhandler forberedelse til undervisningen i studiegrupper.	17	33
c. Samarbejdsaktiviteter	Beskrivelser af studieaktiviteter, som omhandler møder om samarbejdet i studiegrupperne.	7	8
C. Kategori 3	Udsagn, der beskriver, at studiegruppen bruges til studieaktiviteter inden for kategori 3 i studieaktivitetsmodellen, dvs. selvstudieaktiviteter, hvor underviseren ikke deltager.	15	26
a. Eksamensrelateret selvstudie	Beskrivelser af studieaktiviteter, som omhandler frivillig læsning/forberedelse til eksamen i en gruppe.	5	5

b. Løbende læsning	Beskrivelser af studieaktiviteter, som omhandler frivillig læsning i løbet af semesteret i en gruppe.	13	21
D. Kategori 4	Udsagn, der beskriver, at studiegruppen bruges til studieaktiviteter inden for kategori 4 i studieaktivitetsmodellen, dvs. hvor de studerende har hovedansvaret for at tage initiativ til aktiviteten, men hvor underviser også deltager.	7	9
a. Vejledning	Beskrivelser af studieaktiviteter, som omhandler studenterinitieret vejledning udenfor undervisningen.	7	9

Kodeliste til forberedende undervisning i studiegrupper

Kode	Beskrivelse	Antal cases	Antal koder
Forberedelse til studiegrupper	Kategori, der indeholder beskrivelser af, hvordan de studerende oplever den forberedende undervisning i studiegruppesamarbejde.	35	197
A. Undervisning i facilitering og konflikthåndtering	Udsagn omhandlende oplevelsen af undervisning i facilitering af studiegruppesamarbejdet og håndtering af konflikter	32	115
B. Studiegruppekontrakter til forventningsafstemning	Udsagn der beskriver synet på brugen af studiegruppekontrakter	34	82

Kodeliste til studiegruppetrivsel

Kode	Beskrivelse	Antal cases	Antal koder
Studiegruppetrivsel	Kategori, der indeholder beskrivelser af de studerendes oplevelse af trivslen i studiegrupper undersøgt ud fra PERMA-modellen	35	447
A. Positive følelser	Udsagn, der beskriver de umiddelbare følelser forbundet med det at være i studiegruppe	35	56
a. Positiv	Udsagn, der tilkendegiver positive følelser ift. at skulle arbejde i studiegrupper	22	31
b. Ambivalent	Udsagn, der tilkendegiver ambivalente følelser ift. at skulle arbejde i studiegrupper, dvs. udtrykker positive og negative følelser forbundet til studiegruppearbejde.	14	22
d. Negativ	Udsagn, der tilkendegiver negative følelser ift. at skulle arbejde i studiegrupper.	1	3
B. Engagement	Udsagn, der beskriver oplevelsen af engagement i studiegruppen i form af fremmøde og arbejdsindsats.	35	158
a. Struktur og arbejdsform	Udsagn, der beskriver hvordan der samarbejdes i studiegruppen.	8	13
b. Fremmøde og opbakning	Udsagn om oplevelsen af fremmødet i studiegruppen, herunder graden af konsensus om fremmødeform.	35	88

Fremmødekonsensus	Udsagn, der beskriver enighed om fremmødeform i studiegruppen.	26	48
Fremmødeudfordringer	Udsagn, der beskriver uenighed om fremmødeform i studiegruppen.	22	40
c. Ambitionsniveau	Udsagn om oplevelsen af ambitionsniveauet i studiegruppen.	26	57
Forskellige ambitionsniveau	Udsagn, der beskriver oplevelsen af forskellige ambitionsniveau i studiegruppen.	18	35
Fælles motivation og ambitionsniveau	Udsagn, der beskriver oplevelsen af ens ambitionsniveau i studiegruppen.	11	22
C. Relationer	Udsagn, der beskriver oplevelsen af den indbyrdes relation i studiegruppen	34	138
a. Sociale relationer	Udsagn, der beskriver karakteren af de sociale relationer i studiegruppen	33	74
Stærke sociale relationer	Udsagn, der beskriver stærke sociale relationer i studiegruppen i form af private venskaber	11	23
Middel sociale relationer	Udsagn, der beskriver middel sociale relationer i studiegruppen, hvor man hygger sig sammen men ikke ses privat.	14	22
Svage sociale relationer	Udsagn, der beskriver svage sociale relationer i studiegruppen, hvor der primært er tale om et arbejdsfællesskab	14	29
b. Faglige relationer	Udsagn, der beskriver karakteren af de faglige relationer i studiegruppen	13	30
Stærke faglige relationer	Udsagn, der beskriver stærke faglige relationer i studiegruppen i form af et tæt og kollegialt samarbejde	11	25
Middel faglige relationer	Udsagn, der beskriver middel faglige relationer i studiegruppen, hvor man både arbejder selv og arbejder sammen	2	2
Svage faglige relationer	Udsagn, der beskriver svage relationer i studiegruppe, hvor samarbejdet primært består i fælles koordinering og uddelegering	1	3
c. Årsager til relationelle konflikter	Udsagn, der beskriver forskellige årsager, der kan føre til relationelle konflikter i studiegrupperne	16	34
Aldersforskelle	Udsagn, der peger på aldersforskelle som en udfordring for samarbejdet i studiegruppen	6	11
Kliker	Udsagn, der peger på klikedannelse som en udfordring for samarbejdet i studiegruppen	3	6
Størrelse	Udsagn, der peger på, at enten for store eller små studiegrupper kan skabe udfordringer for samarbejdet i gruppen	11	17
D. Mening	Udsagn, der beskriver det som meningsfuldt at skulle arbejde i en studiegruppe	29	67
A. Lære at samarbejde	Udsagn, der udtrykker, at man som studerende lærer at samarbejde gennem studiegrupper	18	30
B. Læring	Udsagn, der udtrykker, at man som studerende opnår faglig læring gennem studiegrupper	16	22
C. Tryghed	Udsagn, der udtrykker, at studiegrupperne bidrager til tryghed på studiet	6	6
D. Socialt fællesskab i klassen	Udsagn, der udtrykker, at studiegrupper styrker det sociale fællesskab i klassen	3	3
E. Arbejdspræstation	Udsagn, der beskriver oplevelsen af arbejdspræstationen i studiegruppen i forbindelse med eksamen	17	28

a. Resultat	Udsagn, der beskriver oplevelsen af studiegruppens betydning for eksamensresultatet	7	14
Godt resultat	Udsagn, der beskriver en oplevelse af, at studiegruppen trak bedømmelsen ved eksamen op.	5	6
Dårligt resultat	Udsagn, der beskriver en oplevelse af, at studiegruppen trak bedømmelsen ved eksamen ned.	3	8
B. Oplevelse af bedømmelsesformen	Udsagn, der indfanger de studerendes syn på de forskellige bedømmelsesformer i relation til studiegruppens eksamens (forberedende)aktiviteter	11	14

Kodeliste til konflikthåndtering

Kode	Beskrivelse	Antal cases	Antal koder
Konflikter og konflikthåndtering	Kategori, der omhandler de studerendes fortællinger om, hvordan de håndterer konflikter i studiegruppen samt deres oplevelse heraf.	33	136
A. Tale om det	Udsagn, der beskriver, at konflikter søges løst ved at tale om det i studiegruppen	29	65
B. Bruge kontrakter aktivt i konflikter	Udsagn, der beskriver, at konflikter søges løst ved at inddrage studiegruppekontrakten	10	17
C. Gå til underviser eller studievejleder	Udsagn, der beskriver, at konflikter søges løst ved at inddrage en underviser eller studievejleder	21	54
a. Hypotetisk inddragelse	Udsagn, der beskriver en fremtidig hypotetisk situation, hvor den studerende vil inddrage en underviser eller studievejleder i tilfælde af konflikt i studiegruppen	13	19
b. God hjælp	Udsagn, hvor den studerende fortæller at have oplevet at få god hjælp fra en underviser eller studievejleder i forbindelse med en konflikt i studiegruppen	7	11
c. Dårlig hjælp	Udsagn, hvor den studerende fortæller at have oplevet at få mangelfuld hjælp fra en underviser eller studievejleder i forbindelse med en konflikt i studiegruppen	6	18
d. Voksne mennesker	Udsagn, hvor den studerende tilkendegiver ikke at ønske at inddrage en underviser eller en studievejleder i en konflikt i studiegruppen med henvisning til, at de er voksne mennesker i studiegruppen og at de kan klare det selv.	4	6